

Ustanovitelj: obč. konference SZDL
Jesenice, Kranj, Radovljica, Šk. Loka
in Trzin. — Izdaja CP Gorenjski tisk
Kranj. — Glavni urednik Igor Janhar
— Odgovorni urednik Albin Učakar

GLAS

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik.
Od 1. januarja 1958 kot poltednik.
Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko.
Od 1. januarja 1964 kot poltednik,
in sicer ob sredi in sobotah

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

S podelitve odlikovanj v Savi — Foto: F. Perdan

Odlikovanci iz Save

Predsednik kranjske občinske skupščine Slavko Zaklar je v petek v industriji gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj podelil odlikovanja za uspešno dolgoletno delo na delovnem mestu, v organih uprav-

ljanja in za uspešno opravljanje delovnih dolžnosti 13 delavcem iz tega podjetja. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo sta dobila Jože Jeruc in Ivan Zbogar. Red dela s srebrnim vencem: Gasper Cufar, Alojz Grašič, Mir-

ko Klemenc, Jože Kocijan, Andrej Mazora, Erna Mladenovič, Francka Pajer, Mara Pravhar, Marija Ravnik in Alojz Zagar. Medaljo zaslug za narod pa je dobila Marija Smid.

A. Z.

Praznik v snegu in na smučeh

Zima, ne samo koledarska, je tu. Med prazniki ni snežilo samo v gorah, ampak se je bela preproga razgrnila tudi v nižinah, seveda mnogo tanjša in manj obstojna, saj je sneg, znanilec zime, v vseh nižinskih krajih že skoraj skopnel. Kljub temu so prišli v prazničnih dneh na svoj račun najvnetejši ljubitelji smučanja, saj je v Kranjski gori, na Zelenici, Krvavcu, Pokljuki in na Španovem vrhu zapadlo toliko snega, da smuka ni bila ravno idealna, mogoča pa je le bila. Obratovala so tudi žičnice in vlečnice, tako da smo bili v nekaterih krajih priča prvemu zimskemu vrvežu.

Zelenica je sprejela prve smučarje v nedeljo in ponedeljek, ko je prenehalo snežiti. Snežna odeja je debela 70 centimetrov, vendar je na nekaterih mestih spihana od vetra. To pristaše smučanja ni dosti motilo. Žičnica na Zelenico obratuje, cesta na Ljubelj pa je tudi prevozna.

Na Krvavcu je bilo med prazniki kar precej smučarjev in ostalih turistov. Na spodnji postaji žičnice so nam povedali, da še nobene podobne praznike doslej toliko kot letos. Snega je manj kakor na Zelenici in ga je na nekaterih mestih veter tudi »pometel«. Idealno za smuko še ni, za silo pa gre. Največ

smučarjev je bilo v nedeljo, včeraj pa so bili le redki, ki so se s smučmi podali na Krvavec.

Turistični objekti na Pokljuki so bili med prazniki zasedeni. V njih se je zadrževalo prek 140 gostov, približno dvakrat toliko pa se jih je na Pokljuko pripeljalo s svojimi avtomobili ali avtobusi. Vlečnica pri Sport hotelu je obratovala, snega je 40 centimetrov. Cesta na Pokljuko je prevozna, vendar samo s snežnimi gumami ali verigami.

Prve smučarje je v praznikih sprejel tudi Španov vrh nad Jesenicami. Snežna odeja je sicer tanjša, vendar dovolj debela za »smučarski krst«.

Največji vrvež je bil v Kranjski gori, kjer so bile v nedeljo in ponedeljek tudi prve vrste pred postajami za vlečnice in sedežnice, ki so jih v nedeljo zaradi številnih obiskovalcev spustili v pogon, čeprav snežna plast še ni tako debela (dobrih 20 centimetrov).

Marsikdo pa se je na sneg in dež tudi pošteno jezil, posebno še, če so se mu podrli načrti za izlet ali obisk svojcev. Potovati v snegu in dežju ni prijetno. J. Košnjek

Lidija Šentjunc predavala v škofjeloški občini

Organizacija zveze borbe Škofja Loka je minuli teden organizirala več predavanj o zgodovini in 50-letnem delovanju ZKJ in Skoja. Predavanja so bila v Zireh in Gorenji vasi (Poljanska dolina), na Češnjici (Selška dolina) ter v Škofji Loki, vodila pa jih je Lidija Šentjunc, članica sveta federacije in pred-

sednik instituta za zgodovino pri CK ZKS. Predavanj so se udeležili ne le borci, temveč tudi prebivalci omenjenih krajev. Na koncu je tov. Šentjunc odgovarjala na vprašanja prisotnih. Občane so zanimali predvsem aktualni notranje in zunanje politični ter gospodarski problemi. —lg

VELETRGOVSKO PODJETJE

Kokra - Kranj

obvešča potrošnike, da bodo od 1. 12. — 31. 12. 1969 pri vsakem nakupu nad 50,00 ND udeleženi pri posebnem novoletnem nagradnem žrebanju, ki bo v Blagovnici v Kranju, dne 5. 1. 1970. Izžrebanih bo 500 kupcev, ki bodo lahko prejeli skupno

500 ženskih in moških zapesnih ur

Potrošniki, ki boste kupovali v prodajalnah Kokre: v Kranju, Novem Sadu, na Bledu, Jesenicah, v Trzinu, Škofji Loki, Gorenji vasi, Zireh in Metliki ne pozabite oddati odrezek paragonskega bloka v znesku nad 50,00 ND v posebno skrinjico z napisom:

novoletno žrebanje

Blok shranite do žrebanja, katerega rezultati bodo objavljeni v časopisu Glas, dne 7. 1. 1970, Dolenjski list in Kmečki Glas, dne 8. 1. 1970 ter v vseh naših prodajalnah.

SREČNO NOVO LETO 1970
VAM ŽELI

Kokra - Kranj

Kolektiv Industrije bombažnih izdelkov IBI Kranj je v petek proslavil 40. obletnico podjetja in 50. obletnico KPJ. Na slovesnosti so 37 članom kolektiva, ki so že nad 20 let v podjetju, podelili ročne ure. — Foto: F. Perdan

Vsi borci NOV bodo pod streho

Z okroglo 6 milijoni bo 240 družin bivših borcev kranjske občine prišlo do ustreznih stanovanj

Na seji sveta za zadeve borcev NOV pri skupščini občine Kranj so razpravljali in sklepali o stanovanjskih zadevah in o razporeditvi razpoložljivih sredstev. Razprave o tem so se začele že

pred meseci. Objavljen je bil tudi spisek prosilcev skupno s predlogi meril, po katerih naj bi prosilci dobivali sredstva. Vse to je močno razgibalo vrste borcev, zlasti prosilcev in tudi širšo javnost, tako, da je svet lažje prišel do najustrežnejših sklepov.

Sredstev seveda ni za vse potrebe. Prav zato so morali dokaj zožiti merila. Skupno z določenim deležem banke bo ob koncu tega leta na razpolago za te namene okroglo kakih 6 milijonov dinarjev. Največ sredstev, in sicer okroglo 2 milijona, je predvidenih za načrtno stanovanjsko gradnjo oziroma za nakup stanovanj. Teh prosilcev je 108, in sicer največ (38) za trosobna, 29 za dvosobna in 26 za enosobna stanovanja ter 25 za garsonjere. Nekaj teh najpotrebnejših prosilcev se bo vselilo že spomladi, precej pa jeseni prihodnje leto.

Skoraj 3 milijone dinarjev pa je predvidenih za prosilce individualnih gradenj stanovanj — le-teh je 39 — ter za razne adaptacije stanovanjskih hiš, za kar je 93 prosilcev. Za ene in druge velja prediskutirano in dokončno sprejeto merilo o potrebnih dokumentacijah, pogojih in načinih odplačevanja oziroma vračanja sprejetega posojila. Kot je predvideno, bodo vsi upravičeni prosilci borci NOV s svojimi družinami prišli s svojimi družinami do ustreznih stanovanj. Seveda, če bo tudi v prihodnjem letu zadržana sedanja oblika zbiranja teh sredstev v okviru republike.

K. M.

Prejšnji teden so učenci vseh kranjskih osemletk ter dijaki srednjih šol zbirali za svoje vrstnike, učence iz Banjaluke oblačila, obutev in igrače. Mladi Banjalučani bodo to šolsko leto preživeli po okrevilišnih in zdraviliških ob slovenski obali. Na sliki so učenci osemletke v Predosljah ob zavrtkih oblačil, ki so jih prinesli od doma za svoje vrstnike Banjalučane. — L. M. foto F. Perdan

Krvodajalstvo v radovljiški občini

Po podatkih občinskega odbora rdečega križa Radovljica, ki ima sedež na Bledu, je v radovljiški občini največ krvodajalcev na območju Kroke in Bohinja, manj v Radovljici in zelo malo na Črničevu, v Podnartu in Ljubnem. Že pred leti je zato radovljiška občinska skupščina priporočila delovnim organizacijam, naj v statutih oziroma drugih aktih uredijo, da bodo imeli krvodajalci na dan, ko bodo dali kri, v podjetju prost plačan dan. Ne katere delovne organizacije so to takoj uredile, drugod pa iz različnih vzrokov tega niso storili. Hkrati pa na občinskem odboru RK ugotavljajo, da je število krvodajalcev v občini premajhno.

»V občini je okrog 28 tisoč prebivalcev; od teh pa naj bi dalo kri 1200. Vendar plana

ne dosegamo, čeprav vemo, da je v občini okrog 6000 voznikov motornih vozil. Slednji pa so zaradi pogostih nesreč med prvimi, ki danes potrebujejo kri. Prav

zato pričakujemo, da bodo prebivalci radovljiške občine danes (sreda, 3. decembra) v večjem številu obiskali zdravstveno enoto na Bledu in darovali kri.«

Sindikata o samoupravnih aktih

Kranj, 27. novembra — Občinski sindikalni svet in komite občinske konference ZK Kranj sta pripravila v Kranju s predsedniki izvršnih odborov sindikalnih organizacij in sekretarji organizacij ZK v delovnih organizacijah pogovor o spremembah in dopolnitvah samoupravnih aktov v delovnih organizacijah. O idejnopoličnih ocenah in stališčih na tem področju je govoril predsednik komisije za samoupravljanje pri republiškem svetu zveze sindikatov Slovenije Mitja Svab, o konkretnih nalogah pa analitik in programer Save Kranj Stefan Marcjan. — A. Z.

Srečanje starejših borcev

V okrašeni dvorani Doma JLA v Kranju se je v četrtek, 27. novembra, zbralo veliko število starejših borcev in vojaških vojni invalidov terena Vodovodni stolp, ki so ob skupnem srečanju počastili dan republike. Srečanje je organizirala krajevna organizacija ZB in VVI. Ob partizanskih vižah nagrajenega harmonikaša z letošnjih tekmovanj na Pokljuki in ob tovariških pogovorih so udeleženci preživeli prijeten večer in kot se je v imenu udeležencev zahvalil organizatorjem tovariši Franjo Cerar, naj bi bilo takih srečanj več. Povabljeni so bili člani teh organizacij nad 70 let starosti. Posameznike, ki se zaradi bolezni niso mogli udeležiti srečanja pa so organizatorji obiskali na domu. To je bila ena izmed najlepših tovariških prireditev v okviru dneva republike v Kranju.

K. M.

Nadomestila telesnih invalidov

Konec novembra je bila v Kranju seja predsednikov gorenjskih podružnic telesnih invalidov. Na njej so razpravljali predvsem o nadomestilih, ki jih telesnim invalidom izplačuje zavod za socialno zavarovanje. Ugotovili so, da je na Gorenjskem 1200 telesnih invalidov, ki dobivajo nadomestila. Velikokrat pa se zgodi, da invalidi dobijo nadomestila precej pozno. Tega so po izjavah predstavnika Komu-

nalnega zavoda za socialno zavarovanje Kranj krive največkrat delovne organizacije, ki ne pošiljajo zavodu pravočasno podatkov o zaposlenih invalidih.

Na seji so tudi sklenili, da bo medobčinski svet telesnih invalidov za Gorenjsko takoj, ko bodo na voljo seznanili o invalidih I. kategorije in kmetih-invalidih, začeli obravnavati tudi njihove težave.

A. Z.

**MISLITE
PRAVOČASNO
NA STANOVANJE
zato
varčujte
pri**

**Gorenjski
kreditni
banki**

**ki vam odobri
NA PODLAGI
PRIVARČE-
VANEGA
DENARJA**

kredit

po 2 % obrestni meri

Obenem sodelujete pri nagradnih žrebanjih, če varčujete najmanj za dobo dveh let.

Štipendije za mlade nadarjene ljudi

Po nekaj letih precejšnje »suše«, ko ni bilo razpisane nobene ali vsaj malo štipendij, vse kaže, da so v Trzinu sklenili popraviti zamujeno. Na letošnji razpis, za katerega so dale pobudo politične organizacije, temeljna izobraževalna skupnost in občinska skupščina, se je prijavilo 20 kandidatov. Komisija za štipendije je med njimi izbrala 8 štipendistov. Pri tej izbiri so upoštevali predvsem socialni položaj prosilca za štipendijo ter učni uspeh.

Število štipendistov ni veliko, večjega števila tudi ne dovoljuje sklad za štipendije, v katerega so prispevali sredstva občinska skupščina, temeljna izobraževalna skupnost ter tri gospodarske organizacije: Bombažna predilnica in tkalnica, Preskrba ter Novost. Slab odziv gospodarskih organizacij za štipendiranje nadarjenih toda socialno šibkih mladih ljudi ima tudi svoj vzrok, delovne organizacije same štipendirajo za svoje potrebe precejšnje število študentov. — L. M.

O vlogi sindikata

V konferenčni sobi zdravstvenega doma Bled bo danes (sreda) popoldne posvet o vlogi sindikata v zdravstvenem domu Jesenice. Posveta se bodo udeležili predstavniki odborov družbenih dejavnosti Jesenice in Radovljice ter člani izvršnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij.

A. Z.

Ogromna škoda na mostovih

Predsednik radovljjske občinske skupščine Stanko Kajdiž je v sredo popoldne na skupni seji obeh zborov seznanil odbornike o škodi, ki so jo povzročile zadnje

poplave v dolini Save Bohinjske. Dejal je, da se je občinski štab za varnost pred naravnimi in drugimi nesrečami 14. novembra sestel trikrat.

»Nekajkrat smo skušali priti v Bohinj. To nam ni uspelo niti s helikopterjem. Nazadnje smo se prebili s težkim kamionom.«

Prve ocene kažejo, da je narasla Sava Bohinjka povzročila največ škodo na mostovih. Tako je na področju radovljjske občine odneslo kar pet mostov, nekaj pa je poškodovanih. V prihodnjih dneh se bodo odločili, kako obnoviti oziroma popraviti mostove. Kaže pa, da se bodo v radovljjski občini odločili, da bodo pri porušeni mostovih raje postavili betonske nosilce. Ob zadnjih poplavih se je namreč pokazalo, da na mostovih z betonskimi nosilci ni bilo nobene škode.

Posebnost zadnjih poplav je, da sta Bohinjsko jezero in Sava Bohinjka zelo hitro narasla. Tako je bila gladina jezera 4 do 5 metrov nad normalo.

A. Z.

Cesto na Blegoš bodo popravili

Konec novembra so se odborniki škofjeloške občinske skupščine zbrali na šesto redno sejo, na kateri je sodeloval tudi zvezni poslanec tov. Ferdo Bem.

Slednji je posegel v razpravo, ki se je razvila ob poročilu o delu in učnih uspehih vzgojno izobraževalnih zavodov na loškem območju. Vznemirljiv je namreč podatek, da je v preteklem šolskem letu končalo osmi razred samo 55,7 odstotka učencev, ki so se vpisali v osnovno šolo pred osmimi leti. Vzroke za slab učni uspeh bo skušala ugotoviti posebna komisija. Tudi zelo delavni glasbeni šoli so svetovali naj razvija tiste oblike glasbene dejavnosti, ki lahko rabijo potrebam občine tako v instrumentalnih kot vokalnih skupinah. Sicer pa ji je bilo za prihodnje

leto obljubljen več denarja, kakor so ga prejeli letos.

Odborniki so na predlog oddelka za gospodarstvo sprejeli odlok, po katerem bodo morali stroške za čiščenje skupnih prostorov v blokih in stanovanjskih hišah kriti sami stanovalci.

Gorski cesti na Blegoš se obetajo lepši časi. V naslednjem letu se bodo na njej začela vzdrževalna dela. Denar za rešitev razpadajoče ceste bo cestno podjetje moralo vzeti iz svojih rezervnih sredstev.

Odborniki so z odobravanjem sprejeli tudi obvestilo, da bodo občinski upravni organi v Skofji Loki od 1. decembra uradovali ob sredah neprekinjeno od 7. — 17. ure. Za naslednje dve uri pa bo podobno kakor ob sobotah uvedena dežurna služba. Tako bodo ugodili strankam, zlasti tistim iz obeh dolin, ki v večernih urah res niso mogli prihajati na občino po uradnih opravkih.

Za predsednika odbora za izvedbo občinskega praznika so odborniki izvolili Alojza Malovrha. Izvoljen je bil tudi iniciativni odbor za ustanovitev Temeljne kulturne skupnosti.

A. Igličar

Obrtno podjetje Cokla

Obrtno podjetje Cokla z Blejske Dobrave je samostojen obrat, združen z blejsko Vezeno. Podjetje ima dva oddelka: obrat za izdelavo zaščitnih sredstev in obrat za izdelavo ženskih rokavic. Zaščitna sredstva izdeluje Cokla že od vsega začetka, od 1928. leta. Od prvotnih zaščitnih sredstev danes izdelujejo le cikle z lesenimi podplati, druge proizvode pa so morali neprestano prilagajati potrebam moderne proizvodnje in tržišča. V Cokli izdelujejo delovno obutev, gamaše, predpasnike, višinske in globinske pasove ter izdelke iz polivinila in drugega materiala. Surovine dobivajo izključno iz domačih tovarn in zadrug: iz Kmetijske zadruge Srednja vas dobe les, usnje jim dobavlja Konus, z raznim drobnim materialom jih oskr-

buje Astra. Svoje izdelke pa pošiljajo industriji po Sloveniji in veletrgovinam, ki se bavijo s prodajo teh izdelkov. 20% njihove proizvodnje pa odpade na druge republike.

Kolektiv obrtnega podjetja Cokla ima okoli 80 članov, večinoma žensk z Blejske Dobrave in okoliških krajev. Ko so pred devetimi meseci odprli nov obrat za izdelavo ženskih rokavic, so zaposlili 50 delavk, ki so se sedem do devet mesecev priučevale.

V zadnjih letih so dokončno dali v proizvodnjo stroje na električni pogon. V prihodnje pa namenjajo dograditi v dveh etažah 400 m² nove delovne površine in tako razširiti proizvodnjo zaščitnih sredstev in novih vrst ženskih ter moških rokavic.

D. Sedej

Seja skupščine za zaposlovanje

Jutri, 3. decembra, ob devetih dopoldne bo v sejni dvorani skupščine občine Kranj 6. redna seja skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje. Na njej bodo pregledali sklepe zadnje seje skupščine, razpravljali o po-

ročilu o delu in finančnem poslovanju v obdobju od januarja do septembra letos, obravnavali analizo o osebah z omejeno delovno sposobnostjo ter spregovorili o nekaterih drugih pomembnih stvareh.

-jk

Specializirana nova trgovina BALA v Kranju,

CANKARJEVA ULICA 10
(bivša Gorenjska oblačila)

NUDI zavese, preproge, posteljnino — prešite in volnene odeje, plimoje, blazine, prevleke, rjuhe, žimnice, prte — garniture v darilnih zavitkih, navadne in frotir brisače, kuhinjske prte, angleške zidne tapete **PARAGON** in ostalo tekstilno in dekorativno blago — vse za opremo vašega stanovanja.

Pri večjih nakupih dostavljamo blago na dom!

Odobravamo kredite za obročno odplačevanje brez porokov!

Pričakuje vas

Elita
Kranj

Trgovsko
podjetje

Elita

Kranj

praznuje 15-letnico obstoja, zato v mesecu
DECEMBRU OBDARUJE SVOJE KUPCE!

V VSEH PRODAJALNAH ELITA V KRANJU, NA JESENICAH IN NA BLEDU BOMO RAZDELILI NAŠIM KUPCEM DARILA V SKUPNI VREDNOSTI PREK

**10 milijonov
starih
dinarjev**

VSAK KUPEC dobi za nakup blaga v skupni vrednosti od 50 do 200 din MANJŠE PRAKTIČNO DARILO

Za nakup blaga v vrednosti od 200.05 do 500 din DARILO PO IZBIRI V VREDNOSTI 10 din

Za nakup blaga v vrednosti od 500.05 din dalje DARILO PO IZBIRI V VREDNOSTI 20 din

Lahko izberete DARILO VEČJE VREDNOSTI in razliko samo doplačate. Pravico do darila imajo kupci, ki plačajo z gotovino ali čeki.

VSE PRODAJALNE trgovskega podjetja ELITA Kranj so v mesecu decembru založene z blagom tako, kot doslej še niso bile, zato kupujte

konfekcijo, krznene izdelke, posteljnino, preproge, otroška oblačila, dojenčkovo opremo, igrače, galanterijo, kozmetiko, fotomaterial in vse tekstilne izdelke

v specializiranih prodajalnah **ELITA** Kranj

Občni zbor bo predvsem jeseniški

20. decembra bo na Jesenih občni zbor občinskega sindikalnega sveta. O pripravi in njegovi vsebinski usmeritvi govori predsednik občinskega sindikalnega sveta Štefan RODI

● Tovariš predsednik, do občnega zbora občinskega sindikalnega sveta ni več tako daleč, zato bodo priprave nanj gotovo kmalu končane. Zanima me, kako so potekale in katerim vprašanjem ste posvetili največ pozornosti: organizacijskim, vsebinskim ali kadrovskim?

»Vsem. Razlika je v tem, da smo kadrovskim in vsebinskim vprašanjem namenili več časa. O pomenu občnega zbora smo se pogovarjali že na naših seminarjih v januarju in sklenili, da občni zbor ne sme biti samemu sebi namen, ampak mu moramo dati primerno vsebino in sprejeti sklepe, ki bodo osnova nadaljnjemu delu. S pomočjo naših informacij smo priporočili podružnicam, naj razpravljajo o kadrovskih in vsebinskih pripravah na občni zbor. Naložili smo jim, naj sindikalnemu plenumu predlagajo

kadrovsko zasedbo občinskih sindikalnih organov, razen tega pa smo uvedli nekakšen sistem evidentiranja, saj so lahko posamezni člani sindikata ne glede na to, kateri podružnici pripadajo, pri vodstvih sindikalnih podružnic ali na našem svetu predlagali svoje kandidate za občinsko vodstvo.«

● Kakšen je bil odziv vašega priporočila?

»Lahko rečem, da uspeh ni izostal. Sindikalne podružnice so dale veliko predlogov, približno toliko kandidatov pa so predlagali tudi posamezni člani sindikata, največ pri nas, na občinskem svetu. No, septembra sta o evidentiranih kandidatih razpravljala predsedstvo in plenum občinskega sveta, ker menimo, da prav kadri odločilno vplivajo na uspešnost dela. Njihova strokovna usposobljenost nas ni toliko motila, saj je za dobro delo potrebna volja, sposobnost in zaupanje pri ljudeh. Seveda pa smo pri tem računali tudi na to, da je treba v posamezne odgovorne organe sindikalnega sveta izbrati take ljudi, ki bodo lahko strokovno reševali določeno problematiko. Plenum je torej sprejel predlog kandidatov in jih je v posebni številki informacij ponovno dal v razpravo sindikalnim podružnicam, ki morajo dopolniti ali spreminjavalne predloge do 2. decembra poslati občinskemu sindikalnemu svetu. Šele nato bomo izdelali predloge kandidatnih list za posamezne organe občinskega sveta in jih predlagali občnemu zboru.«

● Obdelala sva kadrovske priprave na občni zbor. Kaj pa vsebinske in organizacijske? Ali se bo zbor loteval zgolj jeseniških problemov ali bo posegel tudi v širšo tematiko?

»Že na januarskem seminarju smo se odločili, da občni zbor ne sme biti splošen, takšen, da bi ga lahko prenesli v katero koli občino. Na njem bomo obravnavali tiste probleme, ki nas žulijo predvsem tu, na Jesenih. Seveda pa ne smemo izključevati vprašanj, ki imajo splošen značaj in seveda zadenejo tudi nas.«

● Katera, značilno jeseniška vprašanja boste obravnavali?

»Program razvoja gospodarstva v občini, problematiko železarne, kovinsko predelovalne industrije, storitvene dejavnosti in trgovine ter zdravstvo in šolstvo. Strokovni organi občinskega sindikalnega sveta bodo ta vprašanja podrobneje obdelali in nakazali rešitve. Ti organi namreč morajo ta vprašanja strokovno obravnavati. Ugotovitve omenjenih organov bodo del organiza-

cijskega poročila, ki ga bomo skupno z ostalimi materiali predhodno poslali sindikalnim podružnicam.«

● Ali lahko nekatera vprašanja natančneje razložite?

»Odnos med življenjsko ravnanje občanov in njihovimi osebnimi dohodki. Zadnje glanje cen gre prek normalnih meja, zato se bojim, da dohodki, ki jih imajo delavci v nekaterih tovarnah, posebej v železarni, ne bodo mogli pokrivati življenjskih potreb, ker dohodki naraščajo počasneje kakor cene. Mislim, da gre v tem primeru za odstopanje od reformskih stališč. Na občnem zboru bi morali poudariti odgovornost vsakogar, kdor deluje na področju zviševanja cen ali sodeluje pri odobravanju tega. Ti ljudje bi morali biti odgovorni tudi takrat, kadar sklepajo o višini dela osebnega dohodka, ki je potreben za pokrivanje življenjskih

stroškov ljudi. Na tem področju bi moral obstajati družbeni dogovor.

Preveč bi bilo, če bi razlagal vsako vprašanje. Vendar v tem primeru ne mislim abstraktno. Na občnem zboru bi se morali lotiti konkretnih vprašanj okrog izvajanja 15. ustavnega amandmaja, ker gre za spremembe v samoupravni zakonodaji. Premlevali bomo tudi zaposlovanje oziroma nezaposlovanje, ker je v naši občini predvsem problem pri ženskah in končno, samovoljno zapuščanje delovnih mest. V prvem polletju letos je v naši občini 707 oseb prekinilo delovno razmerje, od tega kar 400 samovoljno. Med njimi so bili tudi takšni, ki so nam zelo potrebni doma. Največ jih je odšlo v tujino mimo zavoda za zaposlovanje, ki bi moral imeti, mimogrede rečeno, boljše stike z delovnimi organizacijami in obratno ... itd.«

J. Košnjek

Mladina, družba in svet

Mladi živijo v svetu in družbi, ki je kljub svojim jasnim perspektivam polna protislovij, polna teoretičnih in v praksi še nedožitih zamisli, polna trenutkov, kjer se srečuje napredno z nazadnjaškim, demokratično z birokratskim. Vsi skupaj, ne samo mladi, živimo v družbi, v kateri je polno malih front, terjajočih razrešitev. Od slednjih je odvisna naša sedanjost in prihodnost. Hkrati živimo v družbi, ki si prizadeva izdelati takšen način družbenega odločanja, v katerem bo našlo svoje mesto vsako napredno mnenje, vsak problem, sleherni delovni človek, sleherna pot razrešitve.

Sistem, v katerem vidi mladina resnično možnost za napredek, živi mnogokrat brez nje. Velik del mladih ne sodeluje v procesih družbenega odločanja. Ustvarjalne ideje mladih morajo zato pogosto iskati svoje mesto zunaj mehanizmov demokratičnega in samoupravnega urejanja družbenih zadev. Prav tu so korenine tistemu udejstvovanju mladih, ki se odvija zunaj samoupravnih oblik, na videz anarhično in nedružbeno.

Brez mlade generacije ni resnične demokracije in učinkovitega samoupravljanja, zato je za družbo nesprijemljivo stanje, da je šolajoča se mladina na vseh stopnjah mnogokrat objekt učnega in vzgojnega procesa, da mladih proizvajalcev skoraj ni v samoupravnih organih delovnih organizacij, da jih ni dosti več v skupščinah. Če pa so, njihov glas mnogokrat ni enakopraven in predstavlja le fasado neke navidezne urejenosti ali zadovoljevanja formalnih kriterijev demokratičnosti.

Pogosto srečujemo ocene, da so predvsem mladi nosilci nereda, vznemirjanja in nekulturnosti, da so presiti in nevaležni. Odveč je dokazovanje, da so takšne posplošene ocene napačne in da v svojem bistvu porajajo še številnejša nasprotja. Očitno računajo le s pojavnimi oblikami stanja, pozabljajo pa na to, da ima vsak pojav svoj vzrok in izvor.

Res je, da mladi ne pristajajo na neki vnaprej dan program, da so členoviti tako kot je členovita družba, da niso niti kategorično napredni niti kategorično nazadnjaški. Imajo pa izostren čut in potrebo po ustvarjalni in duhovni svobodi, po človeških odnosih in demokraciji.

Prav v tem pogledu so odprti navzven in do dogodkov zunaj meja nič manj kritični. Naša mladina obsoja gnusno in nepravilno vojno v Vietnamu ter vsakodnevne grozotne pokole golorokega prebivalstva. Obsoja namene velikih sil, da bi s silo podredile male narode in jim s tem dokazale, kako iluzorna je njihova borba za svobodo in neodvisnost. Vietnamci se ne bore samo za svojo svobodo ampak za principe, ki so lastni vsem naprednim silam sveta. Mlade bolijo velike socialne razlike. Milijarde in milijarde za oborožitev, po kletih in človeka nevrednih stanovanjih pa živijo milijoni ljudi. Upravičena sramota človeštva, sramota današnjega sveta. Daleč od ustanovne listine OZN in deklariranih človekovih pravicah. Oba dokumenta so podpisale države, ki danes nosijo zastavo takšnih dejanj. Zato pogosto vzklik: vest človeštva, kje si?

J. Košnjek

Naloge šolskih športnih društev so jasne, le...

Komisija SRS za telesno kulturo je že leta 1966 sklenila, da se na vseh popolnih osnovnih šolah in šolah druge stopnje ustanovijo šolska športna društva, ki naj bi jih vodili učitelji telesne vzgoje. Športna društva bi dopolnjevala obvezno šolsko telesno vzgojo, obenem pa naj bi se v okviru teh društev razvijale prvine družbenega samoupravljanja. Takšna SSD je torej ustvarjanje množične kulture, hkrati pa bogatitev in prispevek k modernizaciji učnih načrtov za telesno vzgojo.

Podobne misli izraža tudi zvezna resolucija o telesni kulturi. Telesna kultura ne sme biti omejena samo na redne ure telovadbe, ampak se mora razširiti na športna društva po šolah, ki naj bodo čim bolj množična. Zato je potrebno organizirati veliko tekmovanj, saj je znano, da želi mladina čim prej tekmovati. Izobraževalne skupnosti naj zagotovijo materialna sredstva v tolikšni meri, da bo možno izvajanje sodobnih učnih programov za telesno vzgojo ...

Naloge športnih društev na šolah so jasne, izvajanje teh nalog pa ovirajo nekatere težave in nejasnosti.

● Učitelji telesne vzgoje na šolah so že z rednimi urami preobremenjeni, zato je odveč pričakovanje, da bodo z vso zavzetostjo delali tudi v SSD. Pedagoške, ki bi skrbeli za delo športnih društev, bi morali razbremeniti rednih ur, delovne ure v društvu pa izenačiti s pedagoškimi urami.

● Potrebni objekti (telovadnice, igrišča) so še vedno redki, če pa so, jih ne uporabljajo samo šolska društva, ampak tudi druge te-

lesno vzgojne organizacije in bi jih morali pri polni aktivnosti SSD odkloniti.

● SSD nimajo samo naloge vzgajati športnika vrhunskih kvalitiet, ampak imajo predvsem množičen in vzgojni pomen, ki je pri drugih športnih organizacijah pogosto zanemarljen.

● SSD kljub številčnosti še nimajo svoje organizacije in točno določenih pravil, do katere stopnje naj bi segala njihova medsebojna tekmovalna (občina, republika) in, ali imajo na teh tekmovanjih pravico nastopati tudi vrhunski tekmovalci, ki so člani določene šole in društva.

● Na terenu ni jasnega odnosa med SSD in TVD Partizanov. Ali so slednji sposobni in zreli, da bi obetajoče člane SSD vzgajali do resnično dobrih športnikov?

● In zadnjič. Verjetno bi bilo najbolje, če bi bila SSD del učnovzgojnega procesa in bi morale šole tudi materialno skrbeti za delo športnih društev.

J. Košnjek

Žito

SENTA

skladišče Kranj
Tavčarjeva 31, tel. 22-053
(bivši Exoterm)

VAM NUDI:

- najkvalitetnejšo moko vseh vrst
- testenine »Bačvanka«
- vse vrste živinskih krmil po zelo ugodni ceni

Seja kranjske skupščine

Jutri (četrtek) se bosta na sedmi skupni seji sestala oba zbora kranjske občinske skupščine. Na dnevnem re-

du je enajst točk. Kot prvo bodo odborniki obravnavali poročilo v tričetrletnem gospodarjenju v občini.

Do konca septembra je bilo v Loki 5084 gostov

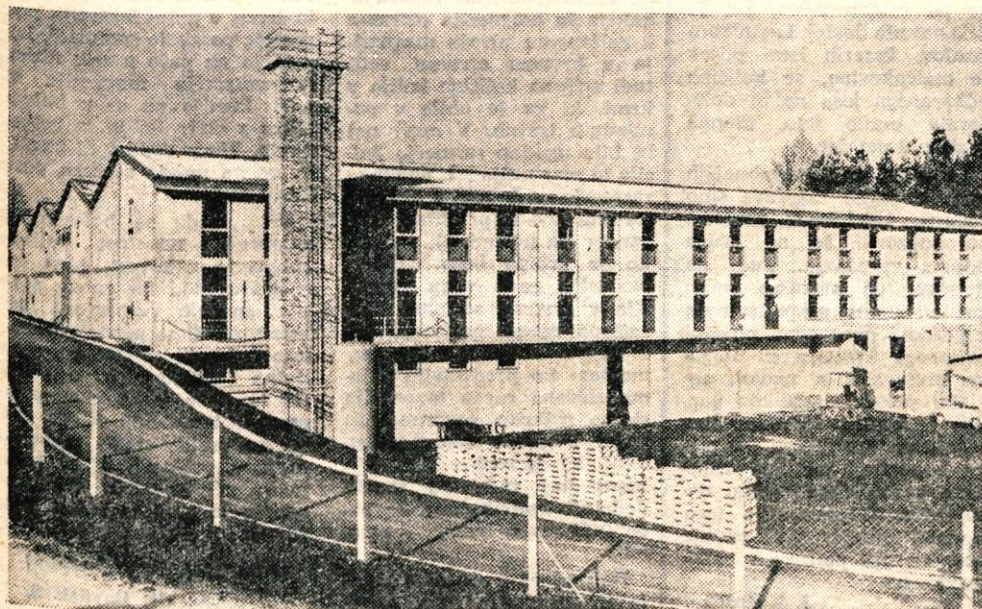
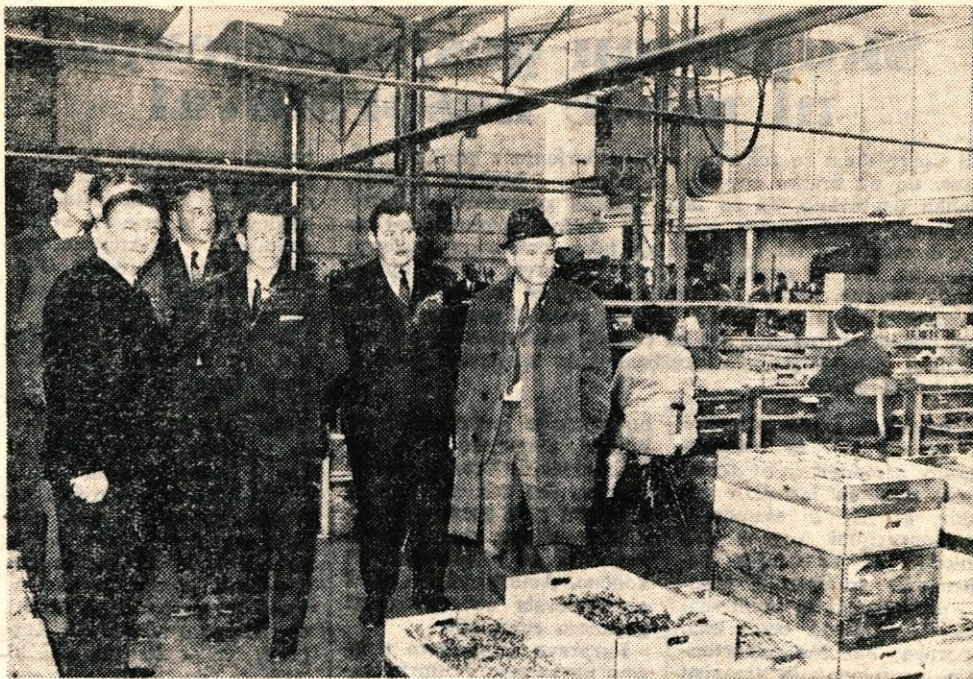
Statistična služba je ugotovila, da je bilo v letošnjih devetih mesecih v Skofji Loki trideset gostov več kot v enakem lanskem obdobju. Povečanje za 0,5 odstotka je posledica večjega števila tujih gostov, saj se je obisk domačih zmanjšal skoraj za šest odstotkov.

Družbene gostinske organizacije so uspele pritegniti v Skofjo Loko 3563 gostov, v zasebnih tujskih sobah pa jih je bilo 780. Planinski domovi so v letošnjih devetih mesecih sprejeli 740 gostov, pri čemer se je povečalo šte-

vilo tujcev; manj kakor v preteklem letu pa je bilo domačih obiskovalcev.

Razveseljivi so podatki o številu dni, ki so jih turisti preživeli v Loki. Poprečna doba bivanja domačih turistov se je povečala od dveh na 2,6 dneva, medtem ko se je bivanje tujih gostov podaljšalo od 3,5 na 4,7 dneva. Med domačimi gosti je bilo v Skofji Loki največ Slovencev, med turisti iz sosednjih republik pa so prevladovali Hrvati in Srbi.

A. Igličar

Prejšnji petek, 28. novembra, je Elra oziroma Tovarna gospodinskih aparatov Skofja Loka, kakor se podjetje imenuje po novem, praznovala 15-letnico svojega obstoja. Hkrati so spustili v obratovanje novo tovarno v Ratečah, kamor se je pred kratkim dokončno preselila tudi uprava. Industrijski gigant, ki ga vidite na eni od naših slik, skupaj s skladiščem meri 3500 kvadratnih metrov. Posamezne njegove obrate so dograjevali postopoma, čez vse leto. Celotni stroški nam niso znani, vemo le, da je samo zadnja faza del stala 4,5 milijona N din. Tretjino sredstev je dalo podjetje, ostalo pa so zbrali s krediti. Dela je izvajal SGP Tehnik Skofja Loka. Zaradi vsestranske povečanih kapacitet, podjetje računa, da bo bruto produkt tovarne

poskočil od lanskih tridesetih milijonov na 45 milijonov N din v letošnjem letu. Zvedeli smo, da ne nameravajo povečevati izvoza izdelkov, ampak predvsem sedanje serije, in da bodo skušali izboljšati njih kvaliteto. 360 zaposlenih, kolikor šteje kolektiv tovarne, danes dela v zelo ugodnih pogojih. Največji uspeh so dosegli s svojimi kuhalniki, ki jih izvažajo v ZRN, Avstrijo in Italijo, pa tudi s plinskimi pečmi aida (danes aida super), ki jih bodo letos izdelali okrog 8000 in za katere se zlasti zanimajo češki kupci.

Na slikah vidimo direktorja Elre Ljuba Slavkoviča in nekatere goste, ki so prisostvovali otvoritvi, nadalje novo tovarno od zunaj ter notranost velike tovarniške hale, kjer že nekaj časa teče poskusna proizvodnja. (I. G.)

Prapor pionirskemu odredu osnovne šole Cvetko Golar Trata

28. novembra popoldan je bila v telovadnici osnovne šole Cvetko Golar Trata pri Skofji Loki slovesnost, na kateri so združeni zveze borcev Trata, Virmaše in Godešič pionirskemu odredu šole podelila prapor. Svečanosti se je udeležilo čez 500 ljudi. Program, ki so ga za to priložnost naštevali učenci, je navdušil vse prisotne.

Skofjeloški pionirski odred, kot se po novem imenuje nagrajeni kolektiv šolarjev, že več let urejuje partizanske grobove v okolici mesta in skrbi, da so vedno čisti in primerno okrašeni. Hvaležni borci so jim zato podelili svoj prapor. To naj bi bila tudi v bodoče stalna oblika prenašanja tradicije NOV na mlajši rod.

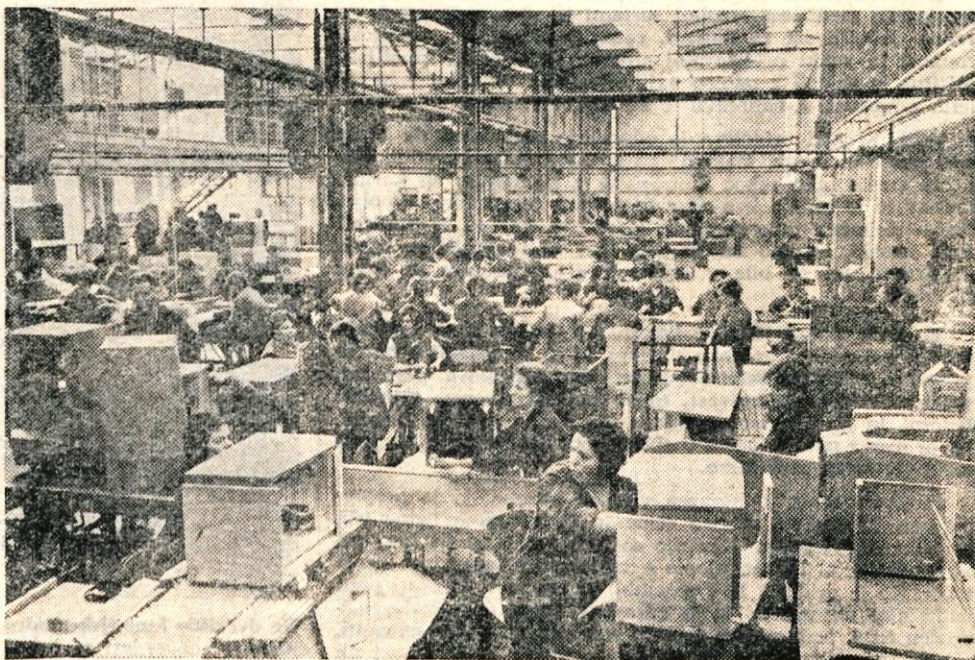
-ig

Poživiti dejavnost ZK

V četrtek popoldne je bila v dvorani samoupravljanja v Iskri seja konference organizacije zveze komunistov. Na njej so pregledali dosežke dela organizacije in podarili, da je v prihodnje treba poživiti dejavnost ZK

v tovarni. Sklenili so tudi, da bo komisija za zaključke dopolnila predloženi delovni program za prihodnje obdobje. Na seji so za novega sekretarja organizacije izvolili Staneta Mihaliča.

A. Z.

Skupnemu gospodarjenju ni nihče nasprotoval

Na Gorenjskem so razprave o gospodarjenju z gozdovi končane. Če na kratko ocenimo in združimo izražena mnenja, zlahka ugotovimo, da so tako Gozdna gospodarstva kakor zasebni lastniki gozdov pozdravili takšne razprave, saj so v njih sodelovali vsi, ki upravljajo tako pomembno družbeno bogastvo. Ker so gozdovi družbeno bogastvo, naj bo upravljanje skupno, takšno, pri katerem naj bi sodelovala tako Gozdna gospodarstva kakor zasebni lastniki gozdov. Odnos med obema partnerjema naj bo čimbolj enakopraven, pa tudi politika gospodarjenja z družbenimi in zasebnimi gozdovi naj bo enotna.

Udeleženci javne razprave so se ogrevali za ustanavljanje samoupravnih skupnosti zasebnih lastnikov gozdov, ki naj bi skupno s samoupravnimi organi GG odločale o naslednjih pomembnih vprašanjih: gozdno gospodarski in ureditveni načrti, odkupne cene lesa, uporaba biološke amortizacije, proizvodni in finančni načrti, letni operativni načrti ter višina plačila za opravljena gozdno gospodarska dela.

Drugo vprašanje, pri katerem se je zadržala javna razprava, je način zbiranja in trošenja sredstev biološke amortizacije. Sredstva naj bi se zbirala na gozdno gospodarskih območjih, kjer naj bi se tudi trošila. Razprava je zavrnila predlog, naj li pri republiku ustanovijo poseben sklad, v katerega bi se stekal denar, zbran z biološko amortizacijo. Podprli so predlog, da bi določen del sredstev iz biološke

amortizacije le prepustili republiku, namensko za razvoj slabše razvitih in negovanih gozdov. Od teh pa naj bi oddvojili tiste gozdove, v katere investirani denar kljub naporom ne bi pomagal. In končno. Amortizacija naj bi se plačevala od obsežnosti gozdnega zemljišča.

Razprave o prometu z lesom ne smemo razumeti napačno. Stališča javne razprave niso bila naperjena zoper GG. Nasprotno. Podpirajo njihova prizadevanja, da bi bila skrb za gozdove čim učinkovitejša. Razprava pa ni soglašala z dejstvom, da so GG edina organizacija, ki lahko odkupuje in prodaja les. Možnost odkupovanja lesa naj bi dobile tudi lesno predelovalne organizacije, vendar samo v gozdno gospodarskem območju, v katerem delujejo. S tem bi zagotovili domači lesni industriji stalen dotok surovin. Omenjeno stališče ne pomeni druge skrajnosti: popolne

sprostitve prometa z lesom. Popolna sprostitve prometa z lesom zasebnim lastnikom gozdov ne bi prinesla večjih dohodkov, prekupčevalcem pa bi bila velika usluga. Obem bi bilo na trgu več zmede kakor reda.

In končno zadnje vprašanje, ob katerega je trčila javna razprava. Odkupne cene lesa. Gotovo so prenizke. Kako jih zvišati? Enostavnejše poslovanje pri upravljanju z lesom v vseh fazah, kar bi občutno zmanjšalo režijske stroške in s tem vplivalo na ustvarjanje višjih cen. Nadalje bi kazalo poenostaviti gozdarsko službo, v slabših gozdovih pa skriti na minimum ali ukiniti. Razprava je predlagala, naj bi imeli za Gorenjsko samo eno gozdno gospodarstvo. Gozdno gospodarski načrti naj bi se izdelovali vsakih 20 let, ne pa vsakih deset, ker je bila navada doslej. Lastnikom gozdov, katerih letni posek je malenkosten, se količina odkazanega lesa ne bi določevala vsako leto, ampak vsakih deset let.

Le nekaj najpomembnejših točk iz javne razprave smo našteali. Udeleženci razprav so opozorili še na druga odprta vprašanja. Tudi na dejstvo, da moramo imeti pri urejanju gospodarjenja z gozdovi pred očmi položaj celotnega kmetijstva, njegovo urejenost in razvoj, socialni položaj lastnikov gozdov in končno še vedno žive težnje po drobljenju gozdnega bogastva, kar ima korenine v sedanjem načinu delovanja. Odpravljanje tega pomeni utrjevanje enotne gospodarske politike v naših gozdovih.

J. Košnjek

Krčevita stanja ali tetanije domačih živali

Presnova kalcija je v organizmu v tesni zvezi s presnovo fosforja in magnezija. Drugič bomo posebej obravnavali pomen in medsebojni odnos kalcija in fosforja, v pričujočem prispevku pa se bomo zadrževali pri nekaterih vprašanih razmerja med kalcijem in magnezijem, snovi, ki sta potrebni predvsem za normalno vzdržljivost živčevja in delovanja mišičnine. Kalcij in magnezij sta v organizmu deloma antagonist, to pomeni, da sta si v delovanju nasprotna. Če je magnezija preveč, izpodriva kalcij, tako v osrednjem živčevju kot v kostnem tkivu, kar ima za posledico pojačano izločanje kalcija iz organizma in predvsem živčne motnje ter motnje v kostenitvenem procesu. Tudi nasprotno, če je v krmi premalo magnezija in se zmanjša njegova koncentracija v krvi, pride do bolezn. K neugodnemu razmerju kalcija in magnezija oziroma k znižanemu nivoju magnezija v krvnem serumu, vodi tudi zvišana količina kalija v krmi, ki ga je obilo v pomladnih travah. V mrvi naj bi bilo ugodno razmerje kalcija in magnezija 3:1, podobno razmerje pa je tudi v krvnem serumu živali (približno 4:1), vendar pa pozimi, tj. v času, ko je krmna baza najsiromajšnja, pade raven magnezija v krvnem serumu. Zelo znižana raven magnezija vodi že sama po sebi v bolezen, medtem ko predstavlja deloma znižana raven magnezija stalno prikrito nevarnost za pojav kliničnih znamenj bolezn, ki nastopi v tem primeru kaj rada ob raznih dodatnih vplivih (npr. ko pade tudi raven kalcija v serumu).

Do motenj v presnovi kalcija in magnezija pride pred-

vsem zaradi neustrezne prehrane, do istih motenj pa lahko vodijo tudi nepravilno delujoče žleze z notranjim izločanjem (predvsem hipofiza in obščitnice). Te motnje se kažejo v dveh oblikah, v škodljivo spremenjenih procesih v kostnem tkivu in nevrozah (krčevitih stanjih), ki so posledica prenizkega nivoja kalcija in magnezija v krvnem serumu (hipokalcemija in hipomagneziemija). K tem krčevitim stanjem ali tetanijam štejemo pašniško, transportno in hlevsko tetanijo govedi, tetanijo telet, kot tudi tetanične krče, ki spremljajo rahitis in kostolomnico, porodno parezo ter porodno in laktacijsko eklampsijo. Vzrok teh stanj je vedno pomanjkanje magnezija in kalcija, bolezen pa je lahko blažje ali hude oblike, vendar vedno z veliko gospodarsko škodo. K tetanijam se nagiba rado govedo, zlasti visoko breje živali in živali v polni laktaciji, pogosteje pa zbole spomladi, ko pridejo na pašo z zelo nizko koncentracijo magnezija v krvi, krmijo pa se z bujno travo z obilo kalija in beljakovin. Zbole rade tudi živali, ki so se nažrle svežega pesnega jla.

Pri ovedu so bolezenska znamenja napetost mišic, škripanje z zobmi, toga in opletava hoja ter zatem stanja močnih vzburjenj in krčev. Živali so penaste, drgetajo in imajo prividnjen rep. Bolna žival končno pade na tla in prav lahko pogine v napadu tetaničnih krčev, sicer pa preide stadij vzburjenosti v pobitost. Žival leži, zavija oči in breje živali se napanja podobno kot pri porodu.

(Nadaljevanje prihodnjič)

dr. Bavdek S.

Kmetijski nasveti

Fižola vse manj

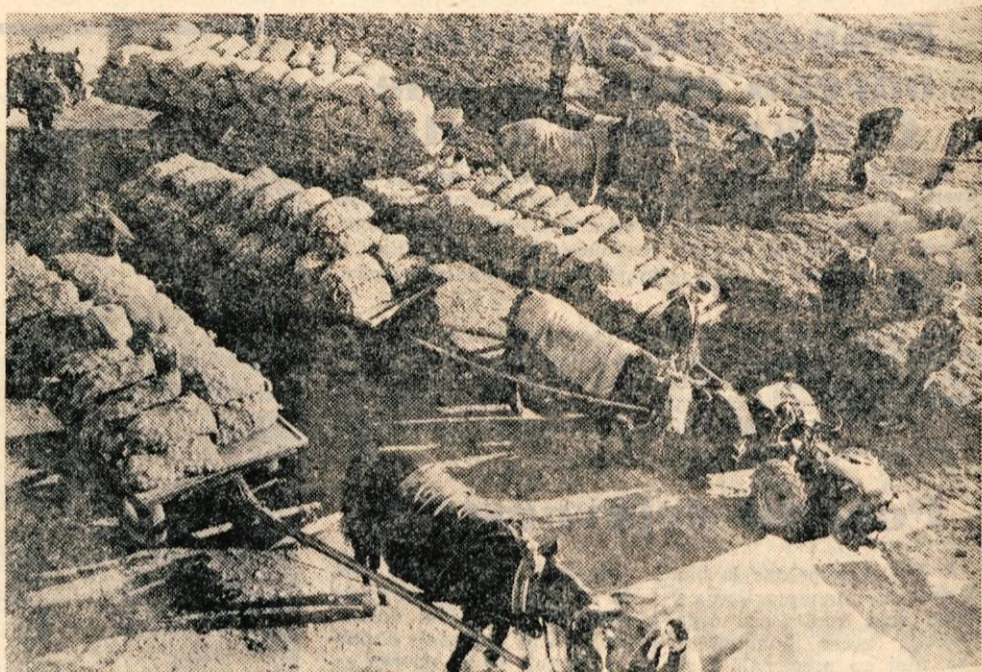
Pridelovanje fižola je pri nas iz leta v leto manjše, povpraševanje in cena pa se večata. Slovenija je pred vojno navzlic majhnim pridelkom izvažala precejšnje količine fižola, zdaj pa ga mora kupovati drugod, četudi ima zanj primerne talne in klimatske razmere.

● Važen vzrok, ki je pripeljal do nazadovanja, je prava zmešnjava med posameznimi sortami in njihovimi različicami, izredna občutljivost za bolezn, razen tega pa tudi negotova rodnost in veliki pridelovalni stroški. Ljubljanski kmetijski inštitut je sklenil z odbiro najboljših sort in tipov v nekaj letih prispevati k napredku te kmetijske rastline.

Veliki stroški pridelovanja odvrčajo poljedelce, da bi se bolj posvetili fižolu. Malokdo ga goji v čistem posevku, običajno zraste tako rekoč mimogrede v krompirju ali koruzi. Čeprav se je zadnja leta cena fižola celo popeterila, se poljedelcev dohodek tako naglo ne povečuje, ker so se povečali tudi stroški, nemalo zaradi tega, ker za to poljščino nihče ni skrbel, saj so bile v ospredju druge kulture in drugi problemi.

● Tudi mnoge fižolove bolezn in škodljivci so zagrenili veselje poljedelcu, posebno tistemu, ki ga je nasadil v čistem posevku. Fižol je zelo občutljiv. Vdrta fižolova pegavost, mastna in oglata pegavost, to so najbolj nevarne gljivične bolezn, ki jih zatiramo podobno kot druge gljivične bolezn, na primer z modro galico v obliki bordojske brozge. Še pred saditvijo seme razkužimo.

Fižolov mozaič je nevarna virusna bolezen, ki jo preprečujemo, če sadimo zdravo seme in če zatiramo listne uši, ki bolezen prenašajo. Nevarne so tudi pršice in fižolove uši — listne uši, ki jih uničujemo z različnimi pripravki — insekticidi. Ko je pridelalec že v shrambi, ga moramo varovati pred nadležnim fižolarjem, ki iz zdravega zrnja dela črviv, ničvreden fižol. Najbolje ga uničijo strupeni plini — fumiganti, okužbo pa preprečimo, če semenu primešamo pantakan ali kak drug primeren pripravek.

Na dvorišču kmetijske zadruge v Cerkljah je bilo pred kratkim tako živahno, kot že dolgo ne. Kmetje kooperanti so pripeljali kar 170 ton krompirja, ki ga je zadruga odkupila po 0,46 dinarjev za kilogram. Foto: F. Perdan

Izšla je redna zbirka Prešernove družbe za leto 1970

Obilo dobrega branja

Pred kratkim je izšla redna knjižna zbirka Prešernove družbe za leto 1970. Obsega šest del: 3 leposlovna in 3 poljudno znanstvena. Kot prvo velja omeniti **Slovarček tujk in kritic** avtorja Franceta Verbinca. Knjigi bi lahko rekli tudi skrajšana in bolj poljudna izvedba lani izdanega **Slovarja tujk**. Ta obširen, zelo strokovno napisan besednjak očitno ni namenjen širokemu krogu ljudi, zato se je Verbinca odločil, da ga skrči in poenostavi ter obdela samo tujke, ki jih srečujemo na vsakem koraku, v časopisih, radiu in pogovornem jeziku, ki pa jim često ne vemo izvora ali pomena.

Smiljan Rozman, eden najbolj plodovitih slovenskih piscev proznih del zadnjega časa, je izdal prijetno otroško povest **Lov za ukradenimi milijoni**. Skupina roparjev si prisvoji denar, namenjen opremljenosti delavnic. Začne se lov, v katerem sodeluje kopica mladincev. Konec je srečen, milijoni so rešeni. Bogat jezik in napeto pripovedovanje sta glavni odliki knjige.

Zgodovina slovenskega naroda izpod peresa Branka Božiča je zelo poljudno, 230 strani dolgo delo, ki omogoča bralcu, da na najkrajši možni način spozna preteklost Slovencev. Avtor začne s prihodom Slovanov, obdela Karantanijo in uveljavljanje frankovskega fevdalnega reda, opiše kmečke upore, turške vpadne in obrambo pred njimi ter nas seznani z reformacijo na Slovenskem, z dobo absolutizma, s fiziokratizmom in takratnim položajem kmetijstva, s prihodom Napoleonove armade ter nastopom Ilirskih provinc. Kar se da zgoščeno predstavi predmarčno dobo, revolucijo 1848. leta in njene posledice, obdobje ustavnega življenja, jugoslovansko vprašanje in I. svetovno vojno. Zadnja, najboljsežnejša tretjina je posvečena Sloveniji kot sestavnemu delu Jugoslavije, njeni vlogi v kraljevini SHS, obdobju med obema svetovnim požaroma, narodnoosvobodilni borbi in končno rojstvu nove, socialistične države. Posamezna poglavja so opremljena z risbami in dokumentarnimi fotografijami mest, pokrajin, važnejših dogodkov ter pomembnih osebnosti. Knjigo toplo priporočamo vsem, ki bi radi izpopolnili svoje znanje narodne zgodovine, pa tudi — kot dopolnilno literaturo — šolarjem in študentom.

Dva v novem mestu, roman Kamena Kalčeva, bolgarskega pisatelja mlajše generacije, je razmeroma dober prikaz Bolgarije in tamkajšnjih razmer, ki spominjajo na prva povojna leta pri nas, na čas izgradnje in delavskih brigad. Avtor piše živo, prepričljivo, delo vsebuje polno zanimivih, a hkrati dokaj realistično obdelanih karakterjev. Slog in način predstavljanja oseb sta včasih zelo blizu Steinbeckovemu orisu ljudi iz Ulice Ribjih konzerv. Kdor ljubi razgibano, toda ne plehko branje, naj brez pridržkov seže po knjigi. Prevedla jo je Katja Spur.

Balada o starem mlinu avtorice Mimi Malenškove je povest o betežnem, osamljenem kmetu, ki so mu otroci zbežali z zemlje v mesto. Čas ga prehiteva, le še od spominov in sovraštva do snaha ter zeta živi. Slednja dva sta mu namreč odtujila hčerko in sina. Delo obravnava boleč problem preseljevanja ljudi iz vasi na industrijska območja, obravnava usodo kmetij, ki žalostno propadajo, saj stari gospodarji ne najdejo razumevanja pri svojih naslednikih. Pisateljica ga je napisala spretno, naravnost elegantno. Zaradi vmesnih prizorov, svežih in prepričljivih, zaradi sončnega sloga, se bere kot najbolj napet roman. Spricho aktualne vsebine, ki se spopada z enim najbolj perečih vprašanj povojnih let.

Dr. Karla Šumenjaka delo **Da bi ostali mladi** je poučna, zelo poljudno napisana knjiga o gerontologiji, ki nas seznani s procesom staranja, s spremembami, ki pri tem doletijo telo in posamezne organe ter z ukrepi, ki staranje zavirajo. Avtor govori tudi o vplivih raznih navad na človeški organizem, o debeljenju, kajenju, alkoholizmu in drugem. Knjigo bi moral vzeti v roke vsakdo, saj odkrito in brez ovinkarjenja opisuje posledice nezdravega življenja, hkrati pa svetuje, kako se izogniti boleznim sodobnega časa. I.G.

Fotoamaterji Gorenjske za dan republike

Golnik, 2. decembra. Danes so tu zaprli 13. gorenjsko razstavo umetniške fotografije, na kateri se je predstavilo 26 fotoamaterjev iz Kranja, Tržiča, z Jesenic in Golnika s 131 izbranimi deli. Pod pokroviteljstvom Instituta za pljučne bolezni in tuberkulozo — Golnik je bila razstava odprta v počastitev dneva republike. Zlato medaljo je prejel Kuček Marjan, srebrno Krmelj Janko iz Tržiča, bronasto pa Tone Marčan iz Kranja. K. M.

Neuresničljivost uresničljivosti...

Ob premieri drame Edwarda Albeeja *Kdo se boji Virginie Woolf* v izvedbi dramske družine DPD Svoboda v Tržiču

Sodobnik, ki mu je teater blizu (četudi se samo spogleduje z njim), se ne more izogniti zamahu Albeejeve dramatike. Ameriški »jezni mladenič«, ki je prerasel samega sebe, je na videz iz aristokratske dramaturške manire (na začetku) začel biti opušljivi novator skeleta, oblika, stila...

Človek bi pričakoval, da bo oropan za dramatičnost, ko tipa za razbitinami kalupa dramatičnosti v njegovih delih, vendar ne: dramatičnost se pojavlja v situacijah, ki se izključujejo, zgodi se, da teza postane antiteza in obratno; tako se v delu *Kdo se boji Virginie Woolf* najbolj preprosta vsakdanost (resničnost) izkaže za misterij, dejanje (avtor sam označuje troje dejanj): Smešnost in igra, Valpurgina noč in Eksorcizem) je skrbna rast dehumanizacije, četudi je osmišljenje oseb obupen boj »četvero absurdnih asketov«, ki bi se radi povzpeli do uboge človečnosti.

Razkranjanje, odpadanje rodi smisel nostalgiji Marthi, ki je zvarok dveh komponent: vulgarnost, cinizem, propadlost na eni strani in demonizem, »komaj človeškost« in obsedujoča spolnost na drugi. Alkohol, nenehno stanje pijanosti, pa je medij spoja. Marthina odzivnost je njen mož George, personificirana »življenjska neuspešnost« (intimno in družbeno), nekakšen »abonent Marthine histerije«. V drugem paru NickHoney je čutili že ves koncept George Marthinega poloma, vendar je avtorjeva prizadevnost (ker ni samo kirurg medčloveških odnosov in družbe) napravila ta par le za primer »ničnosti individua«, pa tudi za alegorijo ameriškega meščanstva.

Tekst odpira možnost uprizoritelj, da napravi igro štirih, kjer se prepletajo senčnost, silovitost, nostalgija, zavest, podzavest in odtujenost. Spricho zadnje lahko nastane recital odsekanih »mononastopov« duhovičenja in situacijske komičnosti. Tržiški uprizoritelji so se zadovoljili s faktografskim do-

življanjem teksta (tako zahteven terja odgovornost tudi pri amaterjih), ki je rodilo nevarnost, da bi preveč naturalistična igra zameglila bistvo, vendar so se igralci temu kar uspešno izognili, dvomim pa, če zavestno. Anderletova režija je bila uspešna, vendar precej ne- navadno speljana. Dolfe Anderle je igral tudi Georga in kot tak usmerjal žarišča, tempo in mizanscenske kombinacije (zaradi izredno težkih pogojev dela, je bila premiera praktično njihova druga »vaja« na odru). Anderle je bil kot George zelo uspešen, zdelo se je, da je prav on najgloblje prodril v tekst. Martho je igrala Anka Ahačič, prizadeto, prepričevalno vulgarno, nekoliko statično, a vseeno je bila njena Martha plastičen stvor ni-

čevosti, a še zelo človeška. Dobra stvaritev.

Janko Jagodic, ki je s to predstavo baje praznoval svoj stoti nastop na odrskih deskah, je bil Nick, korektno izdelana vloga, kar pa ne bi mogel trdit za Honey, ki jo je prizadevala upodobiti Nataša Olmajer.

Scenski delež Saše Kumpe je bil skromen, scena je bila nefunkcionalna, neenotna, da o neupoštevanem dejstvu, da je scenografija tudi izrazitost scenografa, nit: ne govorimo, posebno še za izkušenega kot je recimo Saša Kump.

Uspešnost ali neuspešnost pričujoče uprizoritve je vprašanje Kriterija. Na ravni njihovih pogojev in stimulacij so tržiški gledališčniki s to predstavo zelo lepo uspeli. J. Perko

»Bitka na Neretvi« navdušila

Na dan republike je bila v Sarajevu v dvorani novega kulturnega centra Skenderija slovesna prva predstava doslej največjega jugoslovanskega igranega barvnega filma *Bitka na Neretvi*, ki ponazarja legendarne zgodovinske dogodke 1943. leta, ko se je na Neretvi vodila ena največjih zgodovinskih bitk za rešitev 4000 ranjencev.

Slovesni predstavi je dala poseben čar prisotnost prevelikih udeležencev te legendarne bitke s partizanskim komandantom, predsednikom republike Josipom Brozom-Titom na čelu. Gledalci krstne predstave so z navdušenjem pozdravili ustvarjalce filma: režiserja Veljka Bulajića, igralce svetovnega slovesa Sergeja Bondarčuka, Sylvio Koscino, Yula Brynerja, Hardyja Krügerja, Franca Nera ter znane jugoslovanske filmske igralce Mileno Dravić, Lojzeta Rozmana, Bata Živojinovića, Ljubišo Samardžića, Spelo Rozin itd.

Predsednik Tito je po predstavi, očitno zadovoljen, povedal tole:

»Že od vsega začetka vstaje smo imeli veliko bitk, vendar ne s toliko tragedije in tako obsežnih, kot je bila ta na Neretvi. Zato smo menili, da takšen boj zasluži svoj filmski prikaz. Prav takšen film smo sedaj videli. Pobudnik in režiser tega filma je bil Veljko Bulajić in lahko rečem, da je odlično opravil to nalogo, da je dosegel tisto, kar smo od njega pričakovali... Film je zelo dober in bo prispeval k boljšemu razumevanju našega štiriletnega boja po vsem svetu. V njem je močno izraženo, kakšni so naši narodi in kolika je njihova moč...«

Da je film zares dober, dokazujejo izjave glavnih igralcev, ki so obljubili, da bodo še zaigrali v jugoslovanskih filmih, posebno v tistih, ki jih bo režiral Veljko Bulajić.

Prva predstava v tujini bo v petek, 5. decembra, v Rimu.

-jk

Reklamna prodaja do 6. 12. t. l.

● napolitanke nougat »Kraša«	500 gr	4,60 din
● albert keks »Koestline«	500 gr	4,00 din
● čokoladni praline »Kandit«	500 gr	5,35 din

poleg tega pa še

- vino, namizno
- belo in rdeče Slovin
- vinjak Slovin

po izrednih, reklamnih cenah

v vseh prodajalnah

Mercator

— Veš, kaj, Jože, pa že raje vidim, da spet kadiš, kot da pleteš!

Druga stran blaginje

Vse kaže, da ima nemški gospodarski boom, ki Nemcem prinaša poleg blaginje, še kup nevšečnosti. Skrbi, ki jih povzroča delo, kaliyo Nemcem zasluženi nočni počitek. Vsaj tako bi se dalo sklepati po podatku, da so do 1. oktobra letos Zahodni Nemci kupili za 75 milijonov nemških mark uspalnih sredstev. Strokovnjaki trdijo, da 60 odstotkov Zahodnih Nemcev redno jemlje uspalna sredstva.

Maščoba - taka ali drugačna

Zdaj, ko pri nas primanjkuje svinjske masti, se bo najbrž izpolnila dolgoletna želja zdravnikov. Prisiljeni bomo beliti jedi z oljem in mastjo rastlinskega izvora. Tako ima pomanjkanje svinjske masti tudi svojo dobro, da ne rečemo zdravstveno stran. Na povečano potrošnjo olja in margarine računajo tudi proizvajalci olja, saj imajo sedaj priložnost, ki jo velja izkoristiti.

Vznemirljivo in nevarno veselje

Ob senzacionalnih uspehih astronautov — ob dveh pristankih na Luni in ob pripravah na bodoče »zavzetje« Marsa — je prav, če vemo, da taki podvigi niso brez posledic za človekovo zdravje. Pri krajših poletih v vesolje so te nevarnosti manjše, večajo pa se seveda s podaljšanim bivanjem človeka v vesolju. Za naslednji človekov cilj v vesolju — Mars — bodo vesoljci potrebovali kar 8 mesecev, potem pa bo treba na tem platenu čakati še celo leto, ker šele čez toliko časa nastopi ugoden trenutek za povratek.

Dolgotrajno bivanje v breztežnem prostoru ima za organizem hude posledice. Mišice nevarno oslabe, zmanjšajo se kalcijeve soli v kosteh, zniža se tudi hemoglobin v krvi. Spremembe so podobne tistim, ki nastopijo pri kroničnih bolnikih, ki so dolgo časa privezani na posteljo.

Astronomska odškodnina za DDT

V imenu vseh Američanov je — kot je sama izjavila — neka ameriška državljanka vložila tožbo proti največjemu proizvajalcu insekticidov v ZDA. Gre za odkrit škodljiv vpliv praška na zdravje ljudi in živali. Omenjena državljanka meni, da bi bila vsota 30 milijard dolarjev primerna odškodnina za vso škodo, ki je v ZDA nastala z uporabo kemičnih sredstev za uničevanje mrčesa.

Lunini deli na zemlji

Znanstveniki raziskovalnega zavoda v Kaliforniji trdijo, da je na Zemlji nad 100 milijonov ton skal in drugega materiala, ki je že v prazgodovini prispel z Lune. Večina teh delcev, imenujejo jih taktite, je na področjih Avstralije, na Filipinih in v deželah jugovzhodne Azije. Znanstveniki menijo, da je večja količina kamenja z Lune padla na Zemljo pred 700.000 leti. Kamenje z Lune naj bi poleg vzorcev Luninih tal, ki jih bodo prinašali astronauti, pripomogli do novih podatkov o nastanku zemljinega satelita.

KRVOSES¹²

Bedford je poročal o srebrnem pladnju in o prstnih odtisih, ki jih je posnel z Elzo Griffin.

»Umor morate prijaviti,« je dejal Mason.

»In kaj se bo zgodilo, če tega ne storim?«

»Potem lahko pridete med hudičeve mlinke kamne,« je odvrnil Mason.

»Gospodična Griffin, pojdite zdaj, prosim vas, takoj zdaj v kako telefonsko celico in pokličite policijo, vendar ne imenujte svojega imena. Recite, da leži v bungalovu št. 16 motela »Pri mirnem počitku« truplo.«

»Menim, da bo bolje, če storim to jaz,« je dejal Bedford.

Mason je zmajal z glavo. »Nikakor! Rad bi, da bi se pri aparatu oglasil ženski glas.«

»Zakaj pa to?«

»Ker bodo ugotovili, da je bila v bungalovu ženska.«

»Kaj pa bomo storili potem?«

Mason je pogledal na zapesno uro. »Zdaj me čaka najprej prijetna naloga zbežati iz postelje Pavla Drakeja, šefa Drakejeve detektivske agenture. Kakšno številko pa je pravzaprav imel avtomobil?«

»Bil je najet voz in ...«

»Številko prosim!«

Elza Griffin mu je napisala: C X Y 221.

Mason je zavrtel Drakejevo tajno številko. Ko je zaslišal Drakejev zaspani glas, je dejal: »Poslušaj, ljubček! Tule imam orehek, ki ga moras streti ti sam, razumeš?«

»Za božjo voljo, kaj še vedno nisi šel spat?«

»Policija se pripravlja, da bo doli na obrežju v motelu »Pri mirnem počitku« odkrila truplo. Rad bi bil o vsem kar najbolj natančno poučen.«

»Kaj se pa spet to pravi — policija se pripravlja, da bo odkrila truplo?«

»Natanko tako mislim kot sem rekel.«

»To je zopet ena tvojih prismojenih idej! Čemu pa ne moreš počakati toliko časa, da ga najdejo? Privoščji mi no vsaj malo počitka!«

»Nemogoče! Vsaka minuta je dragocena. Dal ti bom zdajle številko avtomobila. To je najbrž voz iz izposojevalnice. Zvedeti moraš zame, kje zdaj voz tiči, kdo si ga je sposodil in, če so ga že vrnil, potrebujem točen čas vrnitve. Pa še nekaj! Najti mi moraš nekoga, ki je absolutno zanesljiv in ki zna poleg tega nastopiti s povsem nedolžnim obrazom. Najljubša bi mi bila ženska. Ta naj najame voz, kakor hitro bo prost.«

»In kaj naj stori nato, ko bo najela voz?«

»Peljala ga bo na določen kraj, kjer ga bo eden mojih kriminalno-tehničnih izveden-

cev, oborožen s sesalcem za prah, preiskal glede las, krvavih madežev, stopinj in prstnih odtisov.«

»In kaj potem?«

»Potem naj se ženska odpele tako jutri zjutraj v planine, tam nekje naj za svoj vrt naloži zemlje, kolikor more, dalje naj napolni voz do vrha s košarami zelenjave. Spotoma naj naloži še kos svežega mesa in ga naj potem doma da v hladilnik.«

»Ali z drugimi besedami povedano — želiš torej, naj zabiše vse dokaze, ki bi jih utegnili še kdo najti?«

»Oh, ne! Kaj takega bi mi niti v sanjah ne prišlo na misel, Pavel! Poleg tega pa bi v vozu itak ne bilo ničesar več, kar bi bilo treba zabrisati. Saj bomo vendar dali prej natančno pregledati zlasti vse dokaze kriminalno-tehničnim izvedencem.«

Drake je preudarjal: »Ali pa ni kaznivo poskušati s takimi manevri prikrivanja dokaznega materiala?«

»Če bo pa prej kriminolog zbral vse dokaze?«

»In kaj bomo nato storili z dečkom?«

»Če hoče, naj kasneje mirno hiti z dokazi na policijo. Nihče mu ne bo branil. Glavno je, da jih bomo imeli v rokah prej kot policija. V nasprotnem primeru bo vedela zanje policija pred nami, mi pa bomo slišali o njih šele, ko bo okrožni tožilec poklical svoje izvedence kot priče pri obravnavi.«

»Kaj pa naj pomeni ves ta nesmisel s košarami zelenjave in svežim mesom v hladilniku?«

»Na ta način se vsaj noben kriminolog ne bo drznil postreči nam z raznimi sledovi s tal, krvavimi sledovi in z lasmi, dalje s tveganimi trditvami o njihovem izvoru in končno kot izvedenec na vse to še priseči!«

Drake je zastokal: »Naj bo!« je dejal utrujeno. »Pa se lotimo spet enkrat tega masla! Katerega izvedenca pa bi rad imel?«

»Kakor hitro boš iztaknil voz, poskušaj najti dr. Lero-ya Shelbyja.«

»Ali naj ve, za kaj gre?«

»Edina njegova naloga je, da najde vsako malenkost v vozu, ki bi lahko prišla v poštev kot dokaz.«

»Prav torej! Pa pojdimo na delo!«

»Nekaj malega prednosti v času imamo pred policijo, Pavel. Vendar morda samo za ped. Proti jutru bodo bratci že imeli številko voza. Če bo treba, spodi dr. Shelbyja iz postelje! Celotni dokazni material, ki tiči v vozu, bi rad imel čimprej v rokah in pod ključem.«

»Dr. Shelbyja bodo vprašali, kdo mu je dal nalog.«

»Seveda ga bodo. Potem bodo pa tebe zgrabili za vrat.«

»Pošteno mi bodo podkurili!«

»No, in?«

»Kaj pa naj dečkom rečem?«

»Rekel jim boš, da delaš zame.«

»Ali to res lahko rečem?«

»Lahko jim to poveš. Zdaj pa se loti dela!« Mason je odložil slušalko in dejal Bedfordu: »Pojdite zdaj domov in skušajte svoji ženi dopovedati, da ste bili na konferenci. Pazite, da bo zvenelo verjetno! Ali mislite, da se vam bo posrečilo?«

»Če je žena v postelji, se mi bo morda posrečilo. Kadar je namreč zaspana, ne sprašuje več veliko.«

»Zavidanja vredno je imeti tako ženo,« je suhožno dejal Mason. »Jutri zjutraj mi morate biti na voljo. Če bi vas kdo vpraševal karkoli, ga napotite k meni — pa naj bi hotel vedeti karkoli, razumete? Najbrž se bodo predvsem zanimali za potovalne čeke. Recite jim samo, da gre pri tem za poslovno zadevo, ki je vse preveč zaupna; da bi dali o njej lahko kake izjave. Pošljite mirne duše vse ljudi k meni!«

Bedford je prikimal. »Ali je še kaj nejasnega?« je vprašal.

»Ne, storil bom, kar bom mogel. Če se mi bo seveda posrečilo ostreti se vseh ljudi, je pa drugo vprašanje.«

Ko je nato Bedford odhajal, se je hotela Elza Griffin z njim vred peljati v dvigalu navzdol. Mason jo je zadržal.

»Počakajte nekaj minut, da odide!«

»In kaj naj storim potem, ko bom poklicala policijo?«

»Potem za nekaj časa izglej nite.«

»Ali ne bi mogla priti spet sem?«

»Čemu?«

»Rada bi zasledovala potek stvari dalje. Najljubše bi mi bilo, če bi bila lahko povsod zraven. Saj vi boste zdaj tu čakali.«

Mason je prikimal.

»Jaz vas prav gotovo ne bi nič motila in morda bi vam pri telefonskih pozivih lahko koristila.«

»Kakor hočete. Predvsem pa — saj menda veste, kaj morate povedati policiji, kaj ne?«

»Prijaviti moram samo truplo.«

»Tako je.«

»Seveda bodo hoteli vedeti, kdo je pri aparatu.«

»Zato se ne brigajte. Prijavite samo truplo. Če bi vas prekinili in vas hoteli kaj vprašati, se ne dajte motiti, temveč govorite mirno dalje. Morali vas bodo, hočeš nočeš, poslušati. Kakor hitro boste povedali, kje naj iščejo truplo, odložite slušalko!«

»Ali pa ni to proti zakonu?«

»Zakaj neki?«

»No, če kdo najde truplo in nato kratko in malo izgine, ne da bi ... povedal osebne podatke ...«

Iz zapiskov pokojne Frančiške Krek Izreki nepozabne matere

Kolega in prijatelj Igor Guzelj iz Škofje Loke mi je pred časem prinesel precej obsežen zvezek, skrbno popisan z različnimi pesmicami, izreki, ljudskimi modrostmi, opisi običajev, poljskih del ipd. Pisave je lepa, zelo skrbna. Vse to je zapisala pokojna Frančiška Krek, doma iz vasi Luša v Selški dolini. Ta vasica (pravzaprav dve, Zgornja in Spodnja Luša) leži v gornjem delu istoimenske doline, skozi katero teče potok, ki mu prav tako pravijo Luša. Iz Selške doline zavije pot v Lušo med Praprotnim in Bukovico, tik pred mostom, ki vas tam z desnega brega Selščice popelje na levi breg. Dolina Luše je zelo slikovita; iz nje gre pot naprej k Sv. Lenartu, ki ga Frančiška Krek v svojih zapiskih prav tako nekajkrat omenja.

Omenja tudi Martinj vrh; to je obsežen gorski hrbet med Selško in Poljansko dolino z najvišjim vrhom Koprivnikom (1389 m). Tam čez pelje tudi po vojni zgrajena cesta iz Loke na Blegoš. Na prvi strani zvezka je najprej zapisano:

»Nekaj spominov iz rojstnega kraja.« In spodaj: »To bodo stare šege in navade in stare besede, ki so bile med ljudmi.«

Zapisovalka pove tudi, da je nekaj napisala iz svojih izkušenj, »iz svojega doživljanja«, nekaj pa tudi po pri-

povedovanju očeta in matere. Ne sme nas začuditi, če je v zvezku tudi precej nabožnih pesmi, ki so jih včasih peli po cerkvah in tudi doma ob različnih priložnostih, pa tudi precej izrekov nabožne vsebine. Že takoj na prvi strani preberemo:

»Bog in sveti Božji Križ, so rekli stari ljudje pred vsakim delom. Naj bo tudi to v imenu božjem.«

Naprej, na četrti strani, je naslov:

»Izreki naše nepozabne, spoštovane matere.«

Preden zapišemo nekaj tel.

izrekov, velja še omeniti, kar piše Frančiška Krek na strani 11, da si namreč očetovih, pregovorov ni toliko zapomnila. »Ob nedeljah, ko so imeli mati opraviti z otroci, so oče radi brali svete knjige. Zato so tudi radi navedli izrek kakšnega svetnika. Kakor: Ko sem videl prihajati dotično osebo, sem se spomnil, ko je tisti svetnik rekel v enakem slučaju: Bog mi jo je poslal in jest jo moram lepo sprejeti.«

Naprej še piše:

»Sploh so le mati dajali revežem in delili otrokom. Ob žegnanju, ko so hodili reveži po hlebkce tudi iz tujih župnij, so pa oče še rekli: Takrat bo sreča, ko bomo imeli veliko beračev na prenočišču.«

OBISČITE GOSTILNO ZG. DUPLJE

DROPULJIC LIBERAN

kjer vam bomo postregli
»postrvni in specialiteta-
mi na žaru.

Lep pozdrav in nasvidenje
v Zg. Dupljah.

Gostilna pri
DROPULJIC LIBERAN

Zdaj pa zapišimo nekaj materinih pregovorov, ki jih je v svoj zvezek zapisala Frančiška Krek!

»Precej od začetka mora človek tak biti, kot misli biti zavselej.«

»Kdor je za eno reč kaj vreden, je tudi za ta drugo.«

»Z beračem se nikdar ne kregaj.«

»Molitev človeku pomaga živeti. Ko bi jest ne molila, bi ne mogla živeti.«

»Velikokrat bi človek rabil, pa ni. Kadar pa mora biti, takrat se pa dobi.«

»Bo ta lačna vrana ta sito pasla.«

»Ima lepo vižo. (Če je lepo pela).«

»Tako se je treba napraviti, da se človeku čedno rajma. Pa se ne sme videti, da bi bil nališpan.«

»Le pa pejd. (O, le pojdi).«

»Le pa pridi. (O, le pridi).«

»Če je katera rekla, da ni snubec zal, so mati rekli: Saj se ti bo poj bolj zdel.«

»Velikokrat se tisti, ki je najbolj zala (med sestrami), najhuje godi.«

»Kakor začne ktera kruh peči, pa ga peče. Če ga začne slabo peči pa ves čas slabega peče.«

»Govori, kot bi z njo držala. Tak je pa že druj veter.«

»Če bi bil kdo pijan, ali bi bil pravil, da ga je čutil, so mati rekli: Saj si vino pil, saj nisi vodo.«

»Kdor ni z enim srednjim lonam zadovoljen, mu tudi ta velik nič ne zaleže.«

»Takrat, ko boš (ko bo) nos pokonc pomolil. (Ko bo umrl).«

»Za kar ima človek lešt, vse lahko in rad stori.«

»Za tiste, ki so rekli, da se ne marajo možit, so mati imeli tele besede: Če pride ta pravi in v pravem času, jih bo malo, da bi se ne omožile. (To se tudi dogaja. Kolikokrat je že ktera sklenila iti v samostan, pa je prišel snubec in se je omožila).«

Za objavo priredil:

A. Triler

**Gorenjski
kraji
in ljudje**

Razcestja

MIHA KLINAR
(MESTA, CESTE
IN RAZCESTJA)

IV. DEL

55

»Potem ste še mlad?« se začudi profesor profesor Andrej.

»Tudi midva nisva stara,« mu seže v besedo pesnik Lovrenčič. »Meni je devetindvajset let, tebi, če se ne motim komaj leto več.«

»Da, trideset. Trideset,« je profesor Andrej videti nekoliko zmeden zaradi bojazni, da je mladega učitelja užalil. »Nisem mislil tako. Po videzu bi gospodu pričodil najina leta.«

»Že mogoče,« se nasmehne učitelj. »Mislim, da nas je vojna vse nekoliko postarala in zrenila.«

»Res je. Nedorasli otroci so odhajali na bojišča, gledali so smrti v obraz, vračali so se zreli moči.«

»To so Cankarjeve besede,« opozori profesorja Andreja pesnik Lovrenčič.

»Cankarjeve, da! A resnične!«

»Resnične. Le toliko bi jih spremenil, da nismo odhajali, marveč so nas gnali, prisilno gnali v klavnico. Sovražim vojno in sovražim vojsko, ki zaslužuje človeka in ga ponižuje v psa.«

»Pa ste vseeno oficir.«

»Oficir in Maistrov borec!«

»Da, toda to je nekaj drugega! Tu sem se sam odločil, ker sem občutil potrebo in smisel boja za slovensko svobodo in ne nesmisla kakor v cesarski uniformi v Tirolah in naposled vse do razsula in slovenskih uporov na Piavi. Šele takrat sem se začutil, da je biti vojak v boju za domačo grudo nekaj drugega. Bil sem pripravljen, da bi se postavili Italijanom po robu, a nam je to prepovedala vlada v Ljubljani... Pa bi je ne smeli poslušati. Ne smeli bi se umakniti iz Gorice.«

»Dvomim, da bi vdor italijanske vojske mogli preprečiti,« prekine učitelja Zagarja v začudenje svojih dijakov profesor Andrej. »Ne mislite, da odobravam takratne ukaze ljubljanske ali morda

celo srbske vlade in vojske, ki je ravnala v skladu z ukazi antante in Združenih držav Amerike.«

»Res je. Italijanska vojska je zasedla naše ozemlje kot pooblaščenka antantnih sil in kot izvrševalka pogojev premirja, določenega v Versaillesu,« se spominja tudi pesnik Lovrenčič tistih žalostnih novembrskih dni. »To pa je pomenilo, da je Italija zasedla prav ozemlje, ki ga je terjala v mešetarskem londonskem paktu.«

»Da, v mešetarskem londonskem paktu,« ponovi profesor Andrej.

»Prav zato bi se morali postaviti Italijanom po robu že pri Gorici in s svojim odporom pokazati svetu, da se z mešetarjenjem na naš račun ne strinjamo in se nikoli ne bomo strinjali.«

»Tako je! Z odporom pri Gorici bi bilo treba,« se dijaki strinjajo z učiteljem Zagarjem, ki jih s svojimi besedami vedno bolj ogreva, čeprav se zavedajo, da pravzaprav govorijo in razpravljajo o tem, kar je že zamujeno.

»Morali bi storiti tako ali pa izriniti italijansko vojsko z našega ozemlja potem, ko se italijansko poveljstvo ni držalo zasedbenih navodil in je italijanska vojska že prekoračila določeno demarkacijsko črto in začela prodirati proti Ljubljani. Brez dvoma bi jo tudi zasedla, ko bi ne zavrelo med ljudmi in ko bi se pri Vrhniki ne postavil Italijanom po robu 26. pehotni polk pod poveljstvom podpolkovnika Švabića.«

»Ja, polk podpolkovnika Švabića,« vzdihne pesnik Lovrenčič.

»Polk podpolkovnika Švabića?«

Idrijski dijaki o tem polku komaj kaj vedo in šele sedaj poslušajo, da je bil ta polk sestavljen iz prostovoljcev, večinoma Srbov, ki so med vojno prišli v avstroogrsko ujetništvo in se po prevratu na prošnjo slovenske, a brez vednosti srbske vlade združili v polkovno enoto, ki je novembra lani vrgla Italijane čez demarkacijsko črto, potem pa namesto hvalečnosti pri vrhovnem srbskem poveljstvu doživela nehvaležnost in prezir.

»Brankovići! Tako so imenovali in psovali pripadnike tega polka,« pove napol vojaško običeni učitelj.

»Brankovići?« dijaki, ki ne poznajo stare srbske zgodovine, ne razumejo te besede, a še

manj, zakaj je ta beseda psovka. Šele učitelj Zagar jim razloži, da Srbi s to besedo radi imenujejo izdajalce in dezerterje.

»Zares čudno,« se čudijo dijaki, ki se jim take psovke do pripadnikov 26. pehotnega polka zde krivične. Kaj zato, če so bili ti vojaki bivši ujetniki. Pa tudi, ko bi bili vsi dezerterji, bi ne zaslužili teh psov. Ali se niso postavili v bran nove mlade kraljevine na najbolj ogroženih mejah? Se niso hoteli bojevati za bratsko slovensko zemljo in tako, če so bili res kaj krivi, ker so bili prišli v avstroogrsko ujetništvo, oprali svojo krivdo s svojo krvjo. »Ne, ne smeli bi jih psovati!«

»Pa so jih! In ne samo Srbi. Tudi Slovenci. Tisti, ki so se v Rusiji prijavili kot prostovoljci v srbsko vojsko in se bili potem na solunski fronti,« pripoveduje učitelj Zagar. »Tudi na nas gledajo postrani. Celo na generala Maistra. Nad vsemi se čutijo vzvišene s svojim solunstvom.«

»Nikar preostro! Mislim, da so bili boji na solunski fronti tudi junaštvo,« bi profesor Andrej rad ohranil mit o solunskih junakih, ki ga je vcepil dijakom na dijaških krožkih, kjer je lahko govoril in razpravljal o politiki svobodneje kakor pri pouku.

»Ne zanikam, čeprav mnogi slovenski solunci bojev na solunski fronti niso okusili. In prav ti so najglasnejši in hočejo veljati za največje junake. V resnici pa so strahopetci in koristolovci. V vse urade so se vgnezdili, bojev za vobodo koroških Slovencev pa so se izogibali, češ, zdaj naj se bojujejo 'brankovići' in 'soldati', ki so do zadnje ure pokojnega cesarstva služili cesarju. Tako namigujejo na nas in na generala Maistra. Na Koroškem,« poudari učitelj, »tam smo jim prišli prav mi in 'brankovići', čeprav so jim zbili s psovkami skoro vso moralo. Najprej je srbsko poveljstvo odpoklicalo podpolkovnika Švabića, da bi med Slovenci ne zablestel in se spremenil v nekakšnega narodnega junaka. Potem so polk razbili po začasnih revirjih in drugih industrijskih krajih. Povsod so bili njegovi oddelki: na Jesenicah, v Hrastniku, v Trbovljah, pa tudi v Kranjski gori, Radovljici, Bohinju, Kranju, v Železnikih, na Horjulju, Vrhniki, v Borovnici, povsod, na Koroškem, kjer bi celotni polk nekaj zalegel, pa je bilo samo nekaj oddelkov...«

Roparski zaklad

JULIUS
MADER

55

Zato nas ne smejo čuditi podatki nekega merodajnega člana ameriške komisije za vojne zločine, da deluje v zahodnonemški obveščevalni službi (Bundesnachrichtendienst), ki jo vodi Hitlerjev general Reinhard Gehlen in ki je podrejena direktno zahodnonemškemu kanclerju, nič manj kakor 40 000 nekdanjih oficirjev SS in agentov SD. Po številu bi bil potem takem v bonški obveščevalni službi zaposlen ves nekdanji aparat RSHA. Nič drugega ni v zahodnonemškem sodstvu, v policiji, v vojski in v upravnem aparatu.

Zato je zdaj stara bratovščina SD odločno in učinkovito nastopila. Založnik Sterna Bucerius, pripadnik Adenauerjeve stranke in nosilec visokega odlikovanja, je še pred kratkim dodatno financiral akcijo. Sedaj pa je nenadoma in nepreklicno prekinil nadaljnje iskanje. Reporter Löhde na Topliškem jezeru je prejel naslednji telegram svojega šefa: »Vaše nadaljnje bivanje na Topliškem jezeru ni več v skladu z vašo nalogo.« Löhdeju ni preostalo nič drugega, kakor da je dal v največji naglici odstraniti kakih dvajset označb, ki so jih strokovnjaki za sondiranje po intenzivnem iskanju že namestili, in zaključil vso akcijo.

Dne 16. avgusta 1959 je ob Topliškem jezeru spet zavladala tišina.

SD-sturmbannführer Fritz Schwend alias dr. Federico Wenig alias Turi, eden izmed redkih, ki natanko vedo, kaj leži v Topliškem jezeru, je povedal:

»Najvažnejši so dokumenti. Če se najdejo številke tajnih računov, potem se bo zvedelo, kdo od vodij tretjega rajha še živi. Zadostuje ugotovitev, da je nekdo dvignil denar za Martina Bormanna, in vedelo se bo, da je Bormann še živ... Mnogo nekdanjih nacistov je danes na pomembnih položajih v vladah Zahodne Nemčije in Avstrije, ki se protivijo iskanju v Topliškem jezeru. To je povsem razumljivo. Tam ležijo skrivnosti, ki bi uničile več kakor eno povojno politično kariero.«

No, kakorkoli so že pomembne listine, ki še počivajo pod vodo, nas najprej zanima, kaj se je zgodilo s tistimi, ki so jih dvignili na površje. Če pregledamo, kaj je bilo o tem objavljeno, pridemo do spoznanja:

1. Pri dvigalni akciji se je za listine najbolj zanimal zahodnonemški vladni svetnik Adolf Wenig, ki se je sukal v Avstriji pod imenom Adolf Winnich.

2. V Altausseeju se je izvedelo, da niso odpirali zabojev in pregledovali vsebine tako, kakor so uradno zatrjevali, tj. v prisotnosti (avstrijske) žandarmerije in uradnikov (avstrijskega) notranjega ministrstva. Več zabojev so najprej »pregledali« in »uredili« ljudje iz Sterna v svoji koči.

3. Uredniki Sterna so se očitno nalašč izognili vprašanju svojih poklicnih kolegov, če so bile med najdenimi listinami tudi take, ki bi obremenjevale vodilne ljudi v Zahodni Nemčiji.

4. Bónska vlada je baje posredovala pri avstrijskih oblasteh in dosegla pravico zaplenbe esesovskih dokumentov. Del teh aktov je baje že izginil v bonških tajnih arhivih. Teh vesti ni nihče demantiral.

5. Niti pristojno avstrijsko notranje ministrstvo niti štajerska direkcija za varnost, ki je najdeno prevzemala, nista objavila spiska prevzetih nacističnih listin, čeprav je list KP Volksstimme z objavo poročila o najdenih aktih takoj mobiliziral svetovno javnost.

6. Avstrijsko notranje ministrstvo je do danes zavrnilo vse prošnje za vpogled v te akte v raziskovalne namene.

Pozneje je avstrijsko notranje ministrstvo sicer izdalo seznam celotne vsebine omenjenih zabojev, ki pa ni odstranil dvomov in nastopajoče bojazni. Ne samo zato, ker močno zožuje Sternovo poročilo, temveč tudi zato, ker najdeni predmeti, ki jih našteva, nikakor ne dosega objavljene in doslej nikdar demantirane teže 100 kg.

Poglejmo še, kaj je hamburško uredništvo Sterna naredilo s kočljivim materialom, ki ga je prvo dobilo v roke. Stern je objavil obširno »ekskluzivno poročilo«, ki je z naslovom: »Denarja kot smeti« izšlo v petnajstih tedenskih zvezkih. V tem poročilu je pisalo tudi: »...Ob koncu vojne je ostal denar v maloštevilnih rokah. Z njim so ustanavljali banke, modne hiše, založbe in razkošne hotele. In ti ljudje še danes živijo med nami. Sternovim reporterjem so ponujali velikanske podkupnine: plantažo kave v Guatemali, vilo ob Chiemsee, hišo z vsem komfortom v kateremkoli delu sveta in končno še vsako zaželeno množino denarja...« Obenem je uredništvo s kričečimi lepaki zagotavljalo bralcem, da se bo poročilo nadaljevalo v vsaki prihodnji številki.

Toda poročevalec Löhde si ni upal objaviti vsega, kar je dognal, in se postaviti po robu vsemogočni podtalni armadi SD. Redakcija je v mnogih primerih ne samo prikrila, temveč tudi ponaredila resnico. Obenem je popačila in s tem prikrila imena skoraj vseh obremenjenih zločincev SD in razpečevalcev ponarejenega denarja.

»Čez dve leti bom stara sto let,« je dejala Helena Pretnar iz Begunj

Majhna in drobna je videti še kar čila. S hčerko Marijo sta navadili siničke, da z bližnjih dreves pridejo na roko po hrano.

»15 otrok v hiši,« sem se začudil, »ste težko živeli v mladosti?«

»Ne, tarnati pa ne smem. Pri nas smo dobro živeli. Oče je bil kovač; ob potoku Begunjščica je imel kladivo na vodni pogon. Za tiste čase je bilo to že bogastvo. Kovači so dobro zaslužili. Menda se zato pri naši hiši pravi pri 'Kovačku'.«

»Kakšne poklice pa so izbrali bratje?«

»Dva brata sta bila kovača, dva v predilnici, eden kamnosek, eden pa je bil doma. Na majhni kmetiji smo redili 6 glav živine in 4 prašiče.«

»Kdaj vam je bilo najtežje v življenju?«

»To je bilo 1896. leta. Takrat sem bila stara 25 let. Pri nekem tovarnarju v Trbiču sem bila služkinja. Nepričakovano dobim sporočilo, da moram takoj zapustiti službo in oditi domov. Vsa hiša je zbolela za tifusom. Pomislite, kako sem se začudila, kako sem bila žalostna, ko sem v posteljah zagledala mamo, 17-letnega brata Jakobca, 30-letnega brata Lojza, 33-letnega brata Antona, brata Jožeta in sestro Frančko. Samo jaz sem bila zdrava. Šest mesecev ni smel nihče v našo hišo. Bratje, sestre in mama sploh niso mogli iz postelje. Jedli so samo juho, pili pa čaj, malinovec in kompot. Najmlajši brat Jakob in mama sta umrla za tifusom. Samo duhovnik in zdravnik sta prihajala v hišo. Meni sta rekla, da bom kmalu zbolela, a se nisem bala bolezni. Ali si lahko zamišljate, kakšno težko delo sem opravljala, ko sem morala sama negovati toliko smrtno obolelih odraslih oseb?«

Nekaj časa sva molčala; razmišljala sva o tistem najtežjem obdobju v življenju Kovačkove mame iz Begunj.

»In zakaj se niste bali tifusa?«

»Pred osemdesetimi leti, ko sem bila stara 17 let, je mami pisala botra iz Sarajeva, naj ji pošlje eno hčerko, ki bi pomagala pri gospodinjstvu. Odpotovala sem v Sarajevo. Potovala sem z vlakom, potem pa sem se peljala z neko rečno ladjo. Ne spominjam se, po kateri reki. V Sarajevu sem bila dve leti. Tam sem zbolela za tifusom in ga srečno prebolela.«

Potem pa je pogledala prek mojega ramena. Zdelo se mi

je, da zre v daljno preteklost. Iz njenih ust se je z bolečino izvil vzdih: »Joj, kako sem bila nesrečna! Imela sem 16 ali 17 let pa sem bila plešasta. Niti enega lasu na glavi, jaz pa bi bila rada tako lepa kot druga dekleta. Lase sem izgubila zaradi tifusa. Kaj bodo dejali doktorji, ko bodo to brali, ampak povem vam, da je to res. Čez leto dni so mi zrastle novi lasje, bolj gosti, bolj črni, bolj lepi kot prej. Kakšna igra narave. Imela sem kite do kolen. Vsi so me občudovali.«

»Kje ste obiskovali šolo?«

»Tu, doma v Begunjah. Ko sem začela obiskovati prvi razred, sem bila tako majhna, da me je brat nosil v šolo. V tistih časih smo v šolo hodili do 15. leta starosti. Sola je imela štiri razrede. Seveda smo razrede obvezno ponavljali.«

»Kdaj ste se poročili?«

»To je bilo 1899. leta. Mož je bil iz Bistrice pri Trbiču, umrl pa je lani v 96. letu starosti. Imela sva 8 otrok. Mož je v prejšnjem stoletju služil vojsko v Mostarju. Tri leta ga ni bilo domov. Sprašujete, če je dobil dopust. Seveda ga je dobil, pa domov ni mogel, ker ni bilo avtomobilov, pa tudi vlak iz Mostarja ni vozil. Ali naj bi šel peš?«

»Ko ste že omenili avto, mi povejte, kdaj ste ga prvič videli?«

»Tega dogodka se pa res dobro spominjam. Stanovali smo v Ljubljani. Oče je bil namreč kot železničar tja premeščen. Ko je bil oče v službi, nas obišče sosed in pravi: 'Zdaj boste videli voz, ki nima konj.' Ja, kako pa gre, smo jo presenečeno vprašali. 'Ni konja, ni nič vpreženega pa gre,' je pojasnila sosed. Zdrveli smo na ulico in zagledali voz brez konj. Saj nismo vedeli, da se temu reče avto.«

Tako sva klepetala in obujala spomine. Se dve leti in Kovačkova mama bo praznovala stoletnico. Se nekaj pa res moram zapisati. Kovačkovo mamo sem vprašal, kako gleda na mini krila, tako kot se danes oblačijo mlada dekleta.

»Oh, so srečne,« je vzdihnila, »me pa smo morale biti zapete do vratu v največji vročini, da nas je dušilo in hromilo. Naj le skače naša mladina in se veseli mladosti. Današnja mladost je lepša kot pred sto leti. To mora naša mladina vedeti, to pridobitev spoštovati in jo ohraniti.«

S Kovačkovo mamo se je pogovarjal

J. Vidic

ZLATNINA,
SREBRNINA,
DRAGULJI,
URE
IN SPORTNI
POKALI

v priznanih
strokovnih
trgovinah

Georg Pirker

Ze petdeset let v Trbižu — prodajalni v Zgornjem in Spodnjem Trbižu. Govorimo nemško, italijansko in slovensko. Dinarje vam obračunamo po najboljšem dnevnem tečaju.

**SODELUJTE V DOBRODELNI
AKCiji ZA REHABILITACIJO
IN ZAPOSLOVANJE SLEPIH**

**TEKOČI RAČUN:
CENTER SLEPIH 5151-740-204**

 pokrovitelj
stop

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5., 6., 7., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 24. uri ter radijski dnevnik 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in ob 19.30.

SREDA

SREDA — 3. decembra

8.04 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Iz glasbenih sol — 9.40 S pevca Ninom Robičem in Lidijo Kodrič — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Iz hrvaške operne literature — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Priljubljeni pevci slovenskih narodnih pesmi — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 14.30 Pet minut za EP — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Glasbe iz intermezzo — 15.40 Odskočna deska — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 Rad imam glasbo — 18.40 Naš razgovor — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazz — 23.05 Literarni nočno — 23.15 Z orkestrom Franck Pourcel — 23.40 Z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe

Drugi program

14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Začnimo z majhnimi ansambli — 15.00 Popevke iz Pariza in Londona — 15.35 Glasbeni variete — 16.40 Rezervirano za mlade — 17.35 Iz naših pop-festivalov — 18.00 V ritmu dixielanda — 18.35 Popevke današnjih dni — 19.00 Soferjem na pot — 19.10 Z orkestrom Lloyd David — 19.20 Za ljubitelje beat glasbe — 19.30 Kurt Edelhagen in njegov orkester — 19.45 Lepe melodije — lepi glasovi — 20.05 Na mednarodnih križpotjih — 20.30 Radijska kinoteka — 20.45 Slovenske narodne pesmi — 21.40 Žive misli — 22.00 Razgledi po sodobni glasbi — 00.05 Iz slovenske poezije

ČETRTEK

ČETRTEK — 4. decembra

8.04 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.35 Iz arhiva

lahke glasbe — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Koncertantna simfonija — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Čez polja in potoke — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Pesem iz mladih grl — 14.25 Igra Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Lirika za otroke — 15.30 Glasbeni intermezzo — 15.40 Koncert zbora RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Četrtrkovo glasbeno popoldne — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 Morda vam bo všeč — 18.45 Kulturni globus — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Minute s pevko Eldo Viler — 19.25 Pet minut za EP — 23.00 Četrtrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Glasbeni nočno — 22.15 Iz zakladnice naše simfonične literature — 23.05 Literarni nočno — 23.15 Iz albumov izvajalcev jazz — 23.40 Pojo priljubljene jugoslovanske pevce zabavne glasbe

Drugi program

14.05 Veliki valčki in operetni odlomki — 14.30 Popevke na spredu — 15.00 V vedrem ritmu z majhnimi ansambli — 15.35 Glasbeni variete — 16.40 Sestanek ob juke-boxu — 17.35 Igrajo veliki zabavni orkestri — 18.00 Z orkestrom Willy Fantel — 18.15 Za ljubitelje beat glasbe — 18.45 Z ansambli — 19.00 Filmski vrtljak — 19.05 Melodije po pošti — 20.05 Naš intervju — 20.15 Karneval — suita za orkester — 20.30 Pričevanja o glasbi — 20.45 Baročne fanfare in sonate za trobila — 21.15 Uvertura — 23.45 Prvi godalni kvartet — 00.05 Iz slovenske poezije

PETEK

PETEK — 5. decembra

8.04 Operna matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Z ansablom Mojmir Sepeta — 9.45 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.10 Igra violinist Janine Andrede — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Nastop zbora Stane Zagar iz Kroke — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Iz albuma skladb za mladino — 14.30 Pet minut za EP — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Napotki za turiste — 15.35 Glasbeni intermezzo — 15.40 Med uverturami — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 Rad imam glasbo — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Minute z ansablom Stije kovači — 19.25 Pet minut za EP — 20.00 Vokalno-instrumentalne skladbe — 20.30 Topopops 13 — 21.15 Od-

daja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.05 Literarni nočno — 23.15 Jazz-klub — 23.40 Godala v noči

Drugi program

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Tri krat tri — 15.00 Popevke za vas — 15.35 Glasbeni variete — 16.40 Popoldne ob sprejemnikih — 17.35 Lepe melodije — 18.00 Za ljubitelje beat glasbe — 18.10 Popevke, ki jih radi poslušate — 18.35 Z orkestri — 19.00 Odmevi z gora — 19.20 Igramo za dobro razpoloženje — 20.05 Radijska igra — 20.48 Glasbena medigra — 21.15 Orgelska glasba — 22.00 Festival v Bergenu 1969 — 00.05 Iz slovenske poezije

Televizija

SREDA

SREDA — 3. decembra

9.35 TV v šoli, 17.15 Veliki in majhni (RTV Zagreb) — 18.00 Zaščita živil pred RBK kontaminacijo (RTV Ljubljana) — 18.20 Košarka za ženske (RTV Beograd) — 19.30 Glasbeni film (RTV Ljubljana) — 19.45 TV spored: 20.00 TV dnevnik, 20.30 3-2-1, 20.35 Polovične resnice — predstava Mestnega gledališča Ljubljana, 22.35 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 20.00 TV dnevnik (RTV Zagreb) — 21.00 Spored italijanske TV

ČETRTEK

ČETRTEK — 4. decembra

9.35 TV v šoli, 10.30 Nemščina (RTV Zagreb) — 11.00 Francoščina (RTV Beograd) — 14.35 TV v šoli, 15.40 Nemščina (RTV Zagreb) — 16.10 Osnove splošne izobrazbe (RTV Beograd) — 17.45 Veseli tobogan, 18.15 Po Sloveniji (RTV Ljubljana) — 18.40 Spomini Edvarda Kardelja (RTV Beograd) — 19.10 Dubrovniške poletne prireditve (RTV Zagreb) — 19.45 Cikcak, 20.00 TV dnevnik, 20.30 3-2-1, 20.35 Buddenbrookovi nadaljevanje, 21.20 Kulturne diagonale, 22.10 Sarrandoah — serijski film, 22.35 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 17.25 Poročila, 17.30 Kronika (RTV Zagreb) 17.45 Oddaja za otroke, 18.15 Narodna glasba (RTV Sarajevo) — 18.40 Spomini (RTV Beograd) — 19.10 Dubrovniške poletne prireditve, 19.45 TV spored, 20.00 TV dnevnik (RTV Zagreb) — 21.00 Spored italijanske TV

PETEK

PETEK — 5. decembra

9.35 TV v šoli (RTV Zagreb) — 11.00 Angleščina

(RTV Beograd) — 14.45 TV v šoli (RTV Zagreb) — 16.10 Osnove splošne izobrazbe, 16.45 Madžarski TV pregled (RTV Beograd) — 17.45 Nove dogodivščine Huckelberryja Finna, 18.15 Mladinski koncert, 19.00 Svet na zaslono, 19.30 Naš globus, 19.50 Cikcak, 20.00 TV dnevnik, 20.30 3-2-1, 20.35 Proces — franc.italij.-nemški film, 22.30 Glasba ne pozna meja, 23.00 Poročila (RTV Ljubljana) — **Drugi spored:** 17.25 Poročila, 17.30 Kronika (RTV Zagreb) — 17.45 Oddaja za otroke (RTV Skopje) — 18.15 Mladinski koncert (RTV Ljubljana) — 19.00 Kultura danes (RTV Beograd) — 19.50 TV spored, 20.00 TV dnevnik (RTV Zagreb) — 21.00 Spored italijanske TV

Kino

Jesenice RADIO

3. decembra franc. barv. CS film NEUKROTJIVA ANGELIKA

4. decembra amer. barv. film BEDFORD STRELJA BREZ OPOMINA

5. decembra italij.-jugosl. barv. CS film VOHUNKA BREZ IMENA

Jesenice PLAVZ

3. decembra amer. barv. film BEDFORD STRELJA BREZ OPOMINA

4.-5. decembra nemški film DR. FU MAN CU Zirovnica

3. decembra amer. barv. CS film OGNJENA KARAVANA

Dovje-Mojstrana

4. decembra amer. barv. CS film OGNJENA KARAVANA

Kranjska gora

4. decembra franc. barv. CS film NEUKROTJIVA ANGELIKA

Javornik-Delavski dom

3. decembra nemški film DR. FU MAN CU ob 17. uri, amer. barv. CS film NALOGA ESKADRILE 633 ob 19. uri

Radovljica

3. decembra amer. barv. film ZADNJI SAFARI ob 18. uri, franc. barv. film BENJAMIN ob 20. uri

4. decembra švedski barv. film STRELJAJ PRVI, FREDI ob 20. uri

Bled

3. decembra italij.-špan. barv. film ADIO TEXAS ob 17. in 20. uri

4. decembra franc. barv. film CAROLINE CHERIE ob 17. in 20. uri

5. decembra franc. barv. film CAROLINE CHERIE ob 17. in 20. uri

Škofja Loka SORA

3. decembra italij.-nemški barv. CS film SKRIVNOST TREH DŽUNK ob 18. in 20. uri

4. decembra italij. barv. CS film GANGSTERJI V MILANU ob 20. uri

5. decembra italij. barv. CS film GANGSTERJI V MILANU ob 18. in 20. uri

Kranj CENTER

3. decembra amer. barv. film HONDO IN APACI ob 16. uri, zap. nemški barv. film HELGA ob 18. in 20. uri

4. decembra amer. barv. film HONDO IN APACI ob 16., 18. in 20. uri

5. decembra amer. barv. film GRAND PRIX ob 16. in 19. uri

Kranj STORŽIC

3. decembra amer. barv. CS film VERA CRUS ob 16., 18. in 20. uri

4. decembra jugosl. barv. film MOST ob 16. uri, zap. nemški barv. film HELGA ob 18. in 20. uri

5. decembra amer. barv. film HONDO IN APACI ob 16. in 20. uri, zah. nemški barv. film HELGA ob 18. uri

Tržič

3. decembra amer. barv. CS film JESEN CHEYENNA ob 17.30 in 19.30.

4. decembra amer. barv. CS film JESEN CHEYENNA ob 17.30, zabavno glasbeni večer ob 20. uri

5. decembra amer. barv. CS film KAJ SI DELAL V VOJNI, ATA? ob 17.30.

Kamnik DOM

3. decembra zabavno glasbeni večer ob 20. uri

4. decembra amer. barv. CS film DVANAJST ZIGOSANIH ob 17. in 19.30.

3. decembra Mladina pred mikrofonom ob 19. uri

Prešernovo gledališče v Kranju

ČETRTEK — 4. decembra, ob 19.30 za red KOLEKTIVI I Levstik-Grün: KASTELKA

PETEK — 5. decembra, ob 19.30 za red KOLEKTIVI II Levstik-Grün: KASTELKA

Izdaja in tiska ČP »Gorenjski tisk« Kranj, Koroska cesta 8. — Naslov uredništva in uprave lista: Kranj, Trg revolucije 1 (stavba občinske skupščine) — Tek. račun pri SDK v Kranju 515-1-135. — Telefoni: redakcija 21-835, 21-860; uprava lista, založniška služba 22-152 — Naročniška: letna 32, polletna 16 din, cena za eno številko 50 para. Mali oglasi: beseda 1 din, naročniki imajo 10 %, popusta. Neplačanih oglasov ne objavljamo.

V NEKAJ STAVKIH

Trstenik — Pri krajevni skupnosti Trstenik imajo že dlje časa poravnanli svet. Lani je poravnanli svet obravnaval 15 zadev, od katerih jih je 11 uspešno rešil. Letos pa je svet razpravljajal o osmih sporih, od katerih jih je uspešno rešil šest.

Ambrož — Najvišja hribovska vas v kranjski občini Ambrož pod Krvavcem ima devet hiš. Vas povezuje z drugimi kraji le kolovozna pot. Vse kaže, da se bo sedaj dolgoletna želja vaščanov za cesto uresničila. Krajevna skupnost Grad, pod katero sodi tudi Adergas, je letos v jeseni začela z obširno akcijo za gradnjo ceste. Novo gorsko cesto so že trasirali. Povezana bo s cesto Šenturska gora—Grad, kasneje pa jo bodo pri Stiški vasi povezali še s cesto Cerklje—Žičnica Kravac. Cesta je velikega pomena ne samo za prebivalce Ambroža, pač pa tudi za turizem, saj bo cesto kasneje mogoče podaljšati do Jezerske in Kriške planine in do počitniških hišic in smučišč.

Cerklje — V Cerkljah in okolici je precej ljubiteljev kegljanja, saj so že pred leti ustanovili kegljaško sekcijo. Niso pa imeli kegljišča. Vse kaže, da bodo v Cerkljah kegljanje bolj zaživelo, ko bo odprto avtomatsko kegljišče, ki ga gradi gostilničar Anton Erjavšek.

Senčur — Na seji krajevne skupnosti Senčur so med drugim govorili tudi o novi numeraciji v Senčurju. V nekaj letih se je Senčur zelo razširil, saj ima sedaj nekaj več kot 400 hiš, predvidevajo pa, da se bo to število povečalo še za 300 hiš v nekaj letih. Običajna numeracija je tako postala nepregledna, zato pripravljajo predlog, naj bi Senčur imel 18 ulic in cest, ki se bodo imenovali po padlih partizanih in aktivistih tega kraja. — an

Jesenice — V četrtek, 4. decembra, ob 18. uri bo v delavskem domu na Jesenicah predaval načelnik alpinističnega oddelka Ljubljana matica Stane Belak. Predaval bo o uspehu naših alpinistov na Mont Blancu. Naslednji teden, 18. decembra, bo na Jesenicah še eno predavanje. Zvone Kofler iz Mojstrane bo z besedo in barvnimi diapozitivi prikazal, kako se premagujejo najtežje plezalne smeri, med drugimi tudi Walckerjev stebel v steni Grandes Jorasses ter 35-metrski strehasti previs v severni steni Zinne. Na željo številnih obiskovalcev planinskih predavanj bodo januarja prihodnje leto govorili o svojih doživetjih v naših in tujih gorah Boro Krivic iz Ljubljane, Marko Butinar iz Rateč in Mitja Košir z Jesenic.

Občni zbor planinskega društva Jesenice pa bo v soboto, 20. decembra. — U. Župančič

Tomaž Moschitz

zlatarna — urarna

Tarvisio — Trbiž

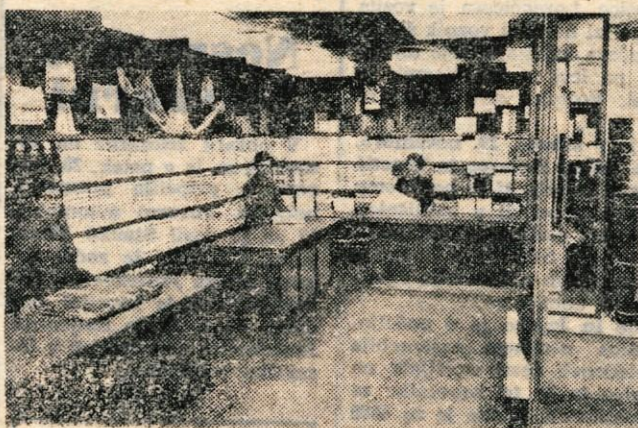
VIA VITTORIO VENETO 12

(300 m od tržnice)

Na zalogi imamo švicarske ure,

NĚVŌIS

po tovarniški ceni, zlato za zobe in ostali izdelki iz zlata. Zagotovljena kakovost. Priporočamo se.

Trgovsko podjetje Elita je v petek v Cankarjevi ulici 10 v Kranju (bivša Gorenjska oblačila) odprlo novo trgovino Bala. V tej specializirani trgovini bodo prodajali zavese, preproge, posteljnino, prte, zidne tapete in drugo tekstilno blago. — Foto: F. Perdan

Prodajam

Zaradi selitve poceni prodajam HLADILNIK, SPALNICO, JOGI VLOŽKE in PREPROGO (2 x 3 m). Golnik, Inštitut, interna 281. 5567

Prodajam polavtomatični PRALNI STROJ biljana in dvodelno OMARO. Mlakarjeva 24, stanovanje 10, Kranj. 5568

Prodajam PRAŠIČKE, Povlje 8, p. Golnik. 5569

Prodajam SLAMOREZNICO avstro. Naslov v oglasnem oddelku. 5570

Prodajam semenski KROMPIR vesna in cvetnik. Dolinar Peter, Sv. Duh 47, Skofja Loka. 5571

Poceni prodajam dobro ohranjen električni STEDILNIK (na plin in elektriko). Rajkovič Marija, Trubarjev trg 2, Kranj. 5572

Prodajam PRASIČA za zakol. Podbrezje 34, p. Duplje. 5577

Motorna vozila

Oddam GARAZO v Kranju Tomažičeva 19. 5573

Prodajam ZASTAVO 750, letnik 1966 in otroško »HODALICO«. Lombar, Zg. Bela 34, Predvor. 5574

Stanovanja

Mati z otrokom išče SOBO v Kranju ali okolici. Ajdovec, Smartno 12, Cerklje. 5542

Oddam SOBO dvema fantoma. Zlato polje 15 a, Kranj. 5575

Oddam opremljeno SOBO. Ponudbe oddati pod »Škofješka cesta«. 5576

Izgubljeno

Od nebotičnika do konca Titovega trga sem izgubila ROCNO URO z obeskom. Vrniti proti nagradi. Metka Bohinc Eržen, Nazorjeva 2, Kranj. 5578

Občni zbori strokovnih sindikatov

V Radovljici bo jutri (četrtek) občni zbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti, v petek pa občni zbor sindikata delavcev industrije in rudarstva. Na obeh občnih zbore bodo ocenili dosedanje delo obeh strokovnih sindikalnih odborov in izvolili nove žlane odbora.

A. Z.

V decembru ne pozabite:

Najlepše darilo je knjiga založbe MLADINSKA KNJIGA

PRIPRAVLJEN JE BOGAT IZBOR IZ ZAKLADNICE DOMAČE IN TUJE KNJIŽEVNOSTI ZA OTROKE, MLADINO IN ODRASLE.

Zahtevajte v knjigarnah in pri založbi najnovejše BARVNE KATALOGE, ki jih je pripravila založba MLADINSKA KNJIGA z željo, da bi vam pomagala pri vaši odločitvi, s čim in kako boste koga obdarovali.

Nesreče zadnjih dni

Na cesti prvega reda v vasi Gozd pri Kranjski gori je v četrtek, 27. novembra, zdrsnil s ceste osebni avtomobil, ki ga je vozil Ernest Omerza iz Vojskega. Voznik je zaradi neprimerne hitrosti zavozil najprej v desno, zadel v obcestni kamen ter drsno ograjo ter zdrsnil nato 5 metrov pod cesto. V nesreči ni bil nihče ranjen, škode pa je za 20.000 din.

Pri srečanju na ozkem in ostrem ovinku na cesti tretjega reda v Bistrici pri Trziču se je v petek, 28. novembra, zvečer pripetila prometna nezgoda. Voznik tovornega avtomobila Blaž Špiler iz Bistrice je peljal pravilno po desni strani ceste, nasproti pa je pripeljal na mopedu Stojan Herak prav tako iz Bistrice. Zaradi neprimerne hitrosti se je mopedist v ovinku zaletel v zadnji del tovornega avtomobila, od tu pa ga je odbilo v ograjo ob cesti. Stojan Herak je bil v nesreči le laže ranjen, škode pa je za 300 din. Mopedist je vozil brez voznškega dovoljenja.

Na Cesti železarjev na Jesenicah se je v petek, 28. novembra, zvečer pripetila prometna nezgoda voznici osebnega avtomobila Ivanki Lorenčič s Hrušice. Lorenčičeva je vozila proti Hrušici, nasproti pa ji je pripeljal neznan voznik škode po levi strani. Čeprav se je Lorenčičeva kar najhitreje umaknila s ceste, jo je škoda oplazila po levi strani. Voznik je odpeljal naprej, ne da bi ustavil. Voznika sive škode še iščejo.

V Gregorčičevi ulici v Kranju je v soboto, 29. novembra, zvečer voznik osebnega avtomobila Rajko Pušavec iz Tenetiš zadel Antona Kepica, starega 20 let iz Dvorij, ki je nenadoma hotel čez cesto. Kepica so ranjenega odpeljali v bolnišnico.

V Lahovčah je v soboto zvečer voznik osebnega avtomobila Viktor Znidaršič iz Milj zadel kolesarja Stanislava Zupanca iz Vogelj. Zupanca in sopotnico v osebnem avtomobilu Ljudmilo Znidaršič so ranjena odpeljali v bolnišnico.

Na cesti prvega reda med Mejo in Jeprco je v nedeljo, 30. novembra, okoli 23. ure voznica osebnega avtomobila Nataša Zorc iz Ljubljane na poledeneli cesti zapeljala na levo in se zaletela v drevo. Voznico in še tri sopotnike so ranjene odpeljali v ljubljansko bolnišnico. Škode je za 6000 din.

Zaradi neprimerne hitrosti je v ponedeljek, 1. decembra na poledeneli cesti v bližini brniškega letališča, zaneslo s ceste v drevo voznico osebnega avtomobila Ano Broš iz Ljubljane. Ranjen ni bil nihče, škode na vozilu pa je za 10.000 din.

Istega dne se je na cesti med Kranjem in Mengšem v bližini brniškega letališča pripetila podobna prometna nezgoda. Voznika osebnega avtomobila Martina Plahuta iz Ljubljane je na poledeneli in neposuti cesti zaneslo s ceste v drevo. Sopotnik Bojan Plahuta je bil v nesreči laže ranjen, škode na avtomobilu pa je za 5000 din.

Zaradi neprimerne hitrosti je v ponedeljek, 1. novembra, v Logu pri Kranjski gori voznik osebnega avtomobila Risto Angelski iz Ljubljane v ovinku trčil v nasproti vozeči avtomobil, ki ga je vozil Janez Mohorič iz Stočja. Voznika Angelskega je nato zaneslo še v osebni avtomobil, ki ga je vozil Franc Kozjek iz Podbrda. Ranjen ni bil nihče, škode pa je za 6000 din.

L. M.

17. aprila letos so v vasi Gorica pri Radovljici pogorela štiri gospodarska poslopja, in to pri Jakovcu, pri Šimnu, pri Zvagnu in pri Dežmanu. Menda so ogenj podtaknili otroci. No, s tem vprašanjem se v Gorici nihče več ne ubada. Vse hiše so že popravili, zrastle so nova, večja in lepša gospodarska poslopja.

»Zavarovalnica je hitro plačala,« je dejal Jakovc, »samo ne vem, kako to, da sem bil največ zavarovan, pa sem najmanj dobil. Zavarovan sem bil za 19 milijonov, dobil sem pa blizu 4 milijone S din. So

sed je dobil šest milijonov itn.«

Vaščani Gorice so povedali, da so pri obnovi pogorelih gospodarskih poslopij pomagali vsi vaščani ter vaščani iz okoliških vasi. Tako so organizirano na pomoč prihiteli vaščani iz Mošenj, Černivca, Otoka, Begunj, Zapuž, Vrbenj, Nove vasi in Radovljice. Prvo nedeljo po požaru je bila množična akcija, da so očistili

li pogorišče, ena skupina pa je v gozdu pomagala sekati les. Tudi po 150 delavcev je bilo naenkrat pri delu v vasi.

Zanimivo je, da je vas Gorica pri Radovljici malo znana vas. Že na Bledu ali na Jesenicah boste našli ljudi, ki vam ne bodo vedeli povedati, kje je ta vas. Pot za vas se odcepi točno na vrhu klanca med Podvinom in Radovljico.

J. Vidic

Gorica po požigu

Nesreča v železarni

V obratu železarne na Jesenicah se je v petek, 28. novembra, pripetila prometna nezgoda. Tovorni avtomobil, ki ga je vozil Stanko Mesojedec z Jesenic je zadel delavca Alojza Janžekoviča. Tovornjak mu je zapeljal čez desno nogo. Hudo ranjenega Janžekoviča so odpeljali v jeseniško bolnišnico.

Uboj iz ljubosumja?

V ponedeljek, 1. decembra zvečer je Jože Štupar, roj. 1936, iz Kranja po prepiru v kuhinji svojega stanovanja s sekiro ubil svojo ženo. Po dejanju, ki mu je menda vzrok ljubosumnost, se je Štupar sam prijavil na postaji milice.

Alkohol pred sodiščem

November je mesec boja proti alkoholizmu. Predpisi določajo, da je vinjenim osebam in mladoletnikom prepovedano točiti alkoholne pijače. V marsikateri gostilni je na steni izobešen napis, da vinjenim in mladoletnikom ne točijo alkoholnih pijač.

Občinski sodniki za prekrške vedo povedati, da je največ prekrškov storjenih prav v vinjenosti. »Kdor kavi javni red in mir, sodniki kaznujejo. Le redko pa v preiskavi odločno vztraja,« jo na vprašanje, v kateri gostilni in kdo je opijanil tega ali onega občana.

»To je sila kočljivo vprašanje,« je dejal tovariš Novak, občinski sodnik za prekrške v Radovljici, »natakarice ali natakarji se ponavadi izgovarjajo, da je ta ali oni v njihovo gostišče že prišel pijan. Torej so ga opijanili v drugi gostilni. Druga variantna izgovora je v tem,

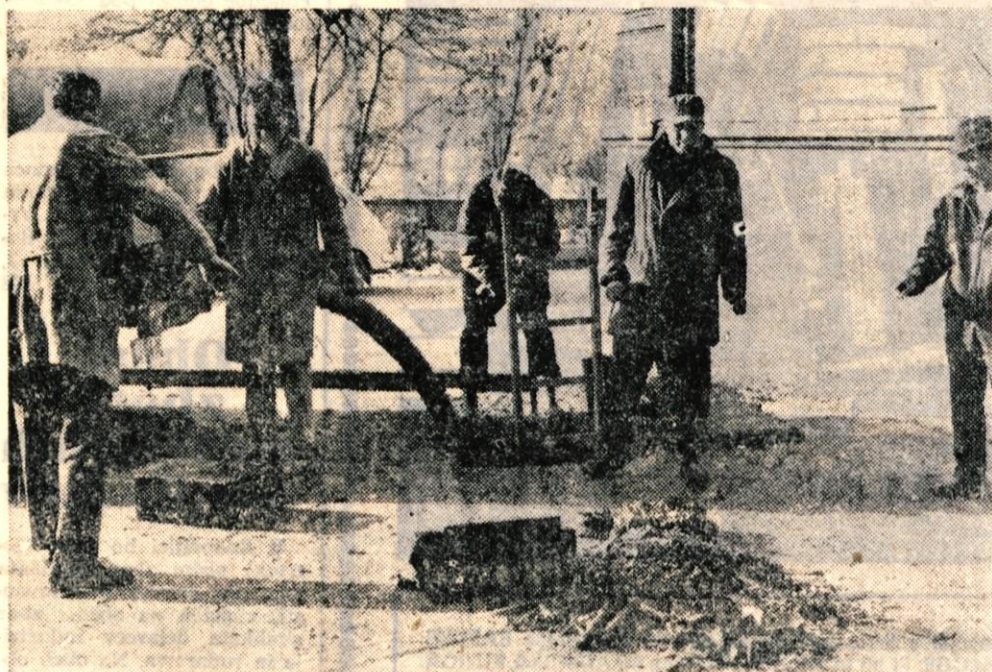
da gostinski delavci zatrjujejo, da ta ali oni gost v gostišču sploh ni bil videti pijan ipd.«

Tovariš Novak meni, da je včasih res težko gostinskemu delavcu oceniti, kdaj naj temu ali onemu neha točiti alkoholne pijače. V radovljiški občini je bilo letos samo pet gostinskih delavcev prijavljenih zaradi točenja alkoholnih pijač vinjenim osebam.

Občinski sodnik za prekrške na Jesenicah pa je povedal, da letos ni dobil niti ene prijave proti gostinskemu delavcu zaradi točenja alkoholnih pijač mladoletnim osebam, samo dve prijavi pa zaradi točenja pijač vinjenim osebam.

Kadar kaznujemo občana, ki kavi javni red in mir, bi morali vztrajati na kazni za tistega, ki je vinjeni osebi točil alkoholne pijače.

J. Vidic

Včeraj dopoldne so na dvorišču kranjske gimnazije v greznici delavci našli več zabojev nemške municije, izdelane leta 1938, med drugim tudi nekaj tisoč nabojev za puško kalibra 7,9 in celo zalogo ročnih bomb z lesenim ročajem. Del municije je še uporaben, vlaga mu zaradi dobre embalaže ni mogla škodovati. Do trenutka, ko smo zaključili redakcijo, so strokovnjaki najdba še raziskovali. Nihče ne ve, kako in kdaj je čudna zaloga prišla v greznico. (-ig)

INŠTITUT ZA PLJUČNE BOLEZNI IN TUBERKULOZO GOLNIK

razpisuje

1. večje število zdravnikov
2. tavnico ravnatelja
3. večje število medicinskih sester
4. kvalificiranega ključavničarja

POGOJI:

Pod 1. dokončana medicinska fakulteta — prednost imajo moški z odsluženo vojaščino in opravljenim obveznim stažem ter stanovanjem

Pod 2. dokončana srednja administrativna šola — prednost imajo kandidatke s prakso

Pod 3. dokončana srednja šola za zdravstvene delavce

Pod 4. dokončana obrtna šola — prednost imajo kandidati s prakso in stanovanjem

Osební dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Za vse profile samska stanovanja in hrana zagotovljena. Pod 2. na razpolago tudi družinsko stanovanje.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Rok za prijavo je 15 dni od dneva objave oglasa.

Smučarski koledar za novo sezono

V današnji številki smo začeli z objavljanim koledarja smučarskih prireditev, ki bodo v novi sezoni. Med drugim je v tej zimi na sporedu tudi svetovno prvenstvo ter še cela vrsta tradicionalnih velikih mednarodnih tekmovanj. Koledar prireditev je vsako leto pomembnejši tako v domačem slovenskem krogu, kakor tudi v tujini. Svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah bo v Val Gardeni v Italiji od 7.—15. februarja, v klasičnih disciplinah pa v Visokih Tatrah (ČSSR) od 14.—22. februarja. V našem časopisu bomo zaradi preobsežnosti koledarja objavili samo najvažnejše prireditve v državnem in republiškem merilu ter tiste prireditve meddruštvenega značaja, ki bodo na Gorenjskem.

ALPSKE DISCIPLINE

Datum	Kraj	Organizator	Naziv tekmovanj	Disciplina	Skupine	Oznaka
DECEMBER						
28.	Črni vrh	SD Jesenice	—	VSL	CI, CE	MD — K
28.	Guncle	SK Enotnost	—	SL	PI, PE	MD —
JANUAR						
2.	Begunje	TVD Begunje	—	VSL	CI, CE MI, ME	MD — K
4.	Šk. Loka	SK Transturist	—	SL	CI, CE	MD — K
4.	Črni vrh	SD Jesenice	—	VSL	MMI, MME	MD — K
10.	Železniki	SK Alples	nočni slalom	SL	CI, CE MI, ME	MD — K
17.	Guncle	SK Enotnost	nočni slalom	SL	CI, CE	MD
18.	Krvavec	SK Triglav	—	VSL	CI, CE, SMI	MD — K
21.—22.	Kr. gora	Org. komite	FIS-A	VSL, SL	CI	MN
25.	Mojstrana	SD Jesenice	—	VSL	PI, PE	MD — K
25.	Pristava	ZB Kor. Bela	kurirski smuk	SM	CI, CE, MI, ME	MD
25.	Goropeke	SK Alpina	—	VSL	CI, CE	MD
29.	Ziri	SD Mengeš	—	VSL	CI, CE	MD
FEBRUAR						
2.	Kraj in organizator še nista določena	—	ekipno prv. SRS	VSL	PI, PE CI, CE	MD — K
1.	Straža-Bled	TVD Bled	—	SL	SME, SMI	MD
7.—8.	Celjska koča	SD Izletnik	Prven. SRS	SM, SL	SME, SMI	MD — K
7.	Prevalje	SK Korotan	Prven. SRS	SM	MMI, MME	MD — K
8.	Ravne	SK Fužinar	Prven. SRS	SL	MMI, MME	MD — K
8.	Šk. Loka	SK Transturist	Prven. SRS	SM	SPI, SPE PI, PE, CI, CE	MD — K
8.	Kr. gora	SK Enotnost	—	VSL	MPI, MPE CI, CE	K
14.—15.	Kraj in organizator še nista določena	—	conska prvenstva pion. in osn. š.	VSL, SL	PI, PE CI, CE	MD — K
21.	Kraj in organizator še nista določena	—	področ. prven. sred. šol	VSL	MI, ME	MD — K
21.—22.	Tržič	TVD Tržič	final. prv. SRS	SL, VSL	PI, PE CI, CE	MD — K
22.	Zelenica	SD Domžale	—	SL	MI, ME	MD
27.—28.	Vel. Planina	SK Akademik	FISU	SL, VSL	CI, CE	MN —
28.	Golte	Org. odbor	JPI	VSL	PI, PE	MD —
MAREC						
1.	Goška raven	SK Radovljica	—	SL	MMI, MME	MD — K
3.—8.	Kraj ni določen	—	prv. SFRJ	VSL	SM, SL CI, CE	MD — K
3.—8.	Makedonija	—	prv. SFRJ	VSL	MI, ME	MD — K
15.	Krvavec	SK Triglav	—	VSL	CI, CE	MD — LU
18.—19.	Zelenica	TVD Tržič	FIS-B	2 x VSL	CI, CE CI, CE MI, ME	MN
29.	Viševnik	TVD Bled	—	VSL	SME, SMI	K
29.	Vel. Planina	SD Domžale	odpr. obč. prv.	SL, VSL	vsi odd.	
APRIL						
5.	Sorš. planina	SK Alples	—	VSL	PI, PE CI, CE	MD
12.	Vogel	SK Transturist	—	VSL	MI, ME	MD
MAY						
3.	Vrata	SD Jesenice	Zlator. velesl.	VSL	CI, CE MI, ME	MD
10.	Češka koča	SK Jezersko	Majnikov vsl.	VSL	CI, CE MI, ME	
17.	Češka koča	SK Jezersko	—	SL	CI, CE MI, ME	MD
26.	Češka koča	SK Triglav	obč. praznik	VSL	CI, CE MI, ME	MD
AVGUST						
5.—9.	Kraj še ni določen	SK Radovljica	letno prv. SRS	SL, VSL	CI, CE MI, ME	MD

LEGENDA:

SM — smuk, SL — slalom, VSL — veleslalom, CI — člani, CE — članice, MI — mladinci (starejši in mlajši), SMI — starejši mladinci, MMI — mlajši mladinci, ME — mladinke (starejše in mlajše), SME — starejše mladinke, MME — mlajše mladinke, PI — pionirji (starejši in mlajši), SPI — starejši pionirji, MPI — mlajši pionirji, PE — pionirke (starejše in mlajše), SPE — starejše pionirke, MPE — mlajše pionirke. CI — cibani, CE — cibanke

Obisk v naših telesnovzgojnih organizacijah

Kamniški smučarji — najuspešnejši do sedaj

Za uvod v letošnjo sezono, ki je pred vrati, so imeli pred dnevi kamniški smučarji svoj redni letni občni zbor.

Zimska sezona 1968/69 je bila od obstoja tega kluba ena najuspešnejših do sedaj. Njihovo delovanje se je kazalo na vseh področjih, saj so organizirali smučarske tečaje, pripravili alpsko šolo smučanja, pripravljali so tekmovanja v tekih, skokih in alpskih disciplinah, udeleževali so se vseh večjih tekmovanj.

Za smučarski šport je v Kamniku značilno, da se je še pred leti boril za svoj obstoj, danes pa je že eden najmočnejših in najkvalitetnejših športov v občini. Razmah smučanja je v zadnjih letih tako velik, da bo nujno treba čimprej rešiti nekatere probleme, ki nastajajo v kamniškem športu. Pred nekaj leti so v klubu pričeli vzgajati vrsto mladih obetajočih tekmovalcev — pionirjev. Čimprej bo treba tudi določiti, kateri šport ima v Kamniku več možnosti v tekmovalnem smislu.

Najbolj uspešni so bili vsekakor alpski tekmovalci, vendar so skakalci in tekači kritično ugotovili, da bo nujno treba boljše povezanost znotraj kluba, tj. med sekcijami. Premalo je bilo sodelovanja in pomoči pri delu.

Alpski smučarji so poleti v okviru treninga poleg vseh drugih oblik treniranja urejali smučišča na Veliki planini, s čimer so si z razumevanjem ljubljana-transporta prislužili brezplačne vožnje na žičnici in vlečnicah, kar jim je omogočilo nemoteno vadbo. Za pionirje so po izbirnem tekmovalstvu sestavili alpsko šolo

lo smučanja, nato pa so se ti tekmovalci udeležili petnajstih obveznih tekmovanj za kategorizacijo. Klub je organiziral tudi enajst tekmovanj v klubskem, občinskem in sindikalnem merilu, tekmovalci pa so se udeleževali tekmovanj tudi zunaj občine, na medobčinskih, republiških in državnih tekmovanjih.

Tekači tudi letos niso mogli zaživet. V to panogo bodo v prihodnje morali vložiti precej sredstev, da bodo sploh lahko začeli delati. V sedanjih razmerah to ni mogoče, saj je vodstvo kluba prepričano, da je edino pravilno, da podpira tisto panogo, ki je uspešna pri delu. Organizirali so občinsko tekmovalstvo, veterani pa so se udeležili slovenskega prvenstva veteranov pod Viševnikom, kjer so bili precej uspešni.

Skakalci so ustanovili področno planiško šolo, ki so jo zaradi lažjega dela razdelili v tri oddelke: Kamnik, Mekinje in Komenda. Njihovi tekmovalci so se uspešno udeležili notranjsko-primorske turnee, prvenstva občine Domžal, tekmovanj v Šiški, v Guncle, Adlešičevega memorijala, organizirali pa so tudi klubsko prvenstvo na domači 45-metrski skakalnici.

Menijo, da je zelo težko uskladiti delo na vseh področjih, saj aktivni tekmovalci morajo biti trenerji, vodje potovanja, organizatorji tekmovanj, pripravljavci skakalnice, člani UO kluba... Na vseh področjih pa vsi res ne morejo uspevati...

Šahovski brzoturnir v Škofji Loki

Pred dnevi je šahovsko društvo v Škofji Loki priredilo ekipno šahovsko prvenstvo posvečeno prazniku dneva republike. Tekmovanja se je udeležilo 10 ekip. Prvo mesto je osvojila ekipa šahovskega društva iz Škofje Loke, drugo mesto so zasedli predstavniki zavarovalnice Sava, tretji pa so bili predstavniki iz Podrečja.

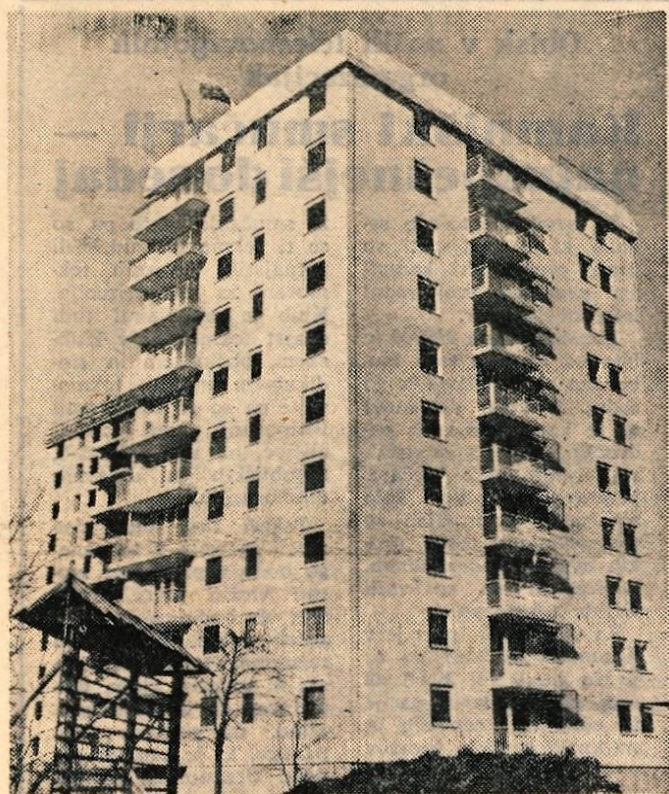
Tekmovanje je bilo dobro organizirano in si šahisti takih srečanj še želijo. Zmagovalne tri ekipe so prejele v

trajno last pokal, četrtovrščena pa diplomu.

Škofjeloški šahisti so pred kratkim gostovali v Cerkljah in s tamkajšnjimi šahisti odigrali prijateljsko srečanje na 12 deskah. Zmagali so Ločani z rezultatom 8,5 : 3,5.

Ce bodo pravočasno škofjeloški šahisti dobili denarna sredstva, bodo organizirali šahovsko prvenstvo posameznikov, in sicer bo tekmovalje prirejeno v počastitev občinskega praznika.

Vlado Rozman

Pred dnevi so se v prvo od osmih stavb bodočega naselja stolpnice ob Partizanski cesti v Skofji Loki že vselili stanovanjci. Devetnadstropni, 35 metrov visoki gigant, kakršnega mesto pod Lubnikom doslej ni premoglo, je opremljen z dvema dvigalom, z domofonsko napravo, ki avtomatično odpira glavna vrata, in s klubsko sobo. Cena stanovanj v njem se giblje med 36.900 N din in 129.000 N din, pač odvisno od velikosti. Kmalu bo dokončana in vseljiva tudi druga stolpnica, ki jo že gradijo. (ig) — Foto: F. Perdan

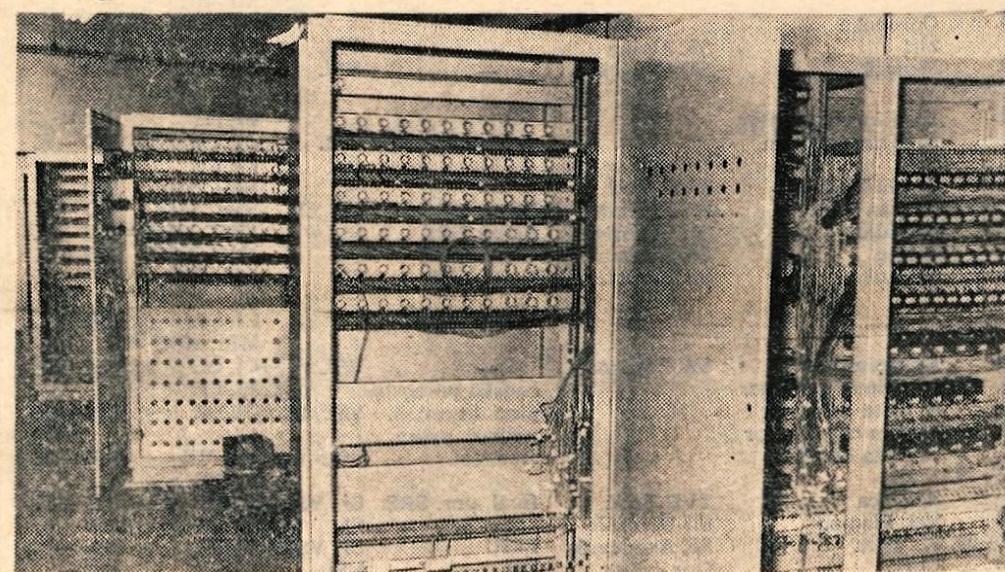
Požar v Jelovici

Škofja Loka, 2. decembra — Nekaj po 16. uri je v obratu Jelovice na Starem dvoru izbruhnil požar v silosu za žagovino. Požar so takoj omejili tovarniški gasilci, kasneje pa so prihiteli na pomoč gasilci gasilske enote Škofja Loka, poklicni gasilci iz

Kranja in gasilci Gradisa ter LTH. Posebna komisija nekaj po 18. uri še ni ugotovila vzroka požara, domnevajo pa, da je požar zanel iskra iz dimnika ali iskra od razžaganja lesa. Menijo, da silos ne bodo mogli več popraviti. Škoda pa še ni ocenjena.

28. novembra dopoldan (minuli petek) so v Retečah pri Skofji Loki slavnostno odprli nov obrat veletrgovine Loka. Kraj je tako končno le dobil dolgo pričakovan moderen lokal, kjer bodo prebivalci lahko kupili vse vrste hranil in drobnega malopotrošniškega blaga. O trgovini je direktor podjetja Loka Jože Nastran povedal, da gre za nov tip podeželskega samopostrežnega lokala z minimalnim številom osebja, kakršnih nameravajo v bodoče odpreti še več. Stroški gradnje so znašali 450 tisoč novih din, izvajalec del pa je bil SGP Tehnik iz Skofje Loke. (ig) — Foto: F. Perdan

Na Trati pri Skofji Loki, nasproti obratov Jelovice, je obrtno podjetje Instalacije pred dnevi odprlo novo tovarno, ki bo 10 let staro gospodarsko organizacijo rešilo hude prostorske stiske. 30 zaposlenih je namreč doslej delalo v neprimernih najetih obratih, ki so jim preprečevali hitrejši razvoj. Zato se je kolektiv pred dobrim letom dni odločil zategniti pas, zmanjšati osebne dohodke in tako zbrati potrebna sredstva za novo tovarniško stavbo. Dela — izvajal jih je SGP Tehnik — so stala 1 milijon 120 tisoč N din. 37 odstotkov denarja je prispevalo podjetje iz lastnih fondov, ostalo pa so krediti. Tovarna je samo v prvih devetih mesecih letošnjega leta ustvarila 3 milijone 170 tisoč N din dohodka. (ig) — Foto: F. Perdan

Nov način udeležbe zavarovancev pri stroških za zdravljenje

Previsoki izdatki za zdravstvene storitve in zdravila so narekovali pred leti uvedbo participacije ali udeležbe zavarovancev — najprej za zdravila, nato za zobozdravstvene in specialistične storitve, pri bišnih obiskih in z uvedbo »črne« listice za cenejša zdravila. Že v začetku je bilo znano, da na tak način zbrana sredstva ne bodo pokrila deficitov skladov za zdravstveno zavarovanje. Namen udeležbe je bil predvsem ta, da bi odslej vsak zavarovanec razmislil, če je res treba k specialistu na pregled in ne bi zahteval recepta za zdravila že ob vsakem slabem počutju. Že ob sprejemanju participacije so se oglasili pesimisti in tr-

dili, da dvomijo o uspešnosti in opozarjali na možnost, da bi bili prizadeti pri tem revnejši sloji in bolni, kajti 5 dinarjev ni isto za reveža in bogatega. Prvi bo ta znesek odtrgal od ust, drugemu pa predstavlja le drobiž.

Sedanja višina udeležbe menda ne ustreza več. Če bi jo zvišali, bi spet prizadeli revnejše sloje, zato je zadnji poskus reševanja nelikvidnosti sklada za zdravstveno zavarovanje prinesel nov pojem: **diferencirana udeležba** zavarovancev pri plačevanju stroškov za zdravljenje. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije predlaga, naj bi se višina udeležbe določala na podlagi skupnih družinskih

dohodkov. V tem primeru smo torej napravili korak naprej: kdor več zmore, več plača. Toda še vedno mora prispevati le tisti, ki potrebuje pomoč. Za tiste, ki te pomoči ne potrebujejo, se socialno zavarovanje zadovolji samo s prispevno stopnjo.

Ko primerjamo izdatke in frekvenco v ordinacijah pred uvedbo participacije in po uvedbi, vidimo nenehen porast. Iz tega sklepamo, da participacija ni izpolnila pričakovanj. Jih bo izpolnila nova, diferencirana? Zakaj ne stopimo še korak naprej in ne vzamemo vsi — tudi zdravi — bremena plačevanja za bolne na svoje rame? Menim, da so vsi ti poskusi

posledica limitiranja prispevne stopnje za zbiranje sredstev sklada zdravstvenega zavarovanja. Ko so predpisali tak najvišji možni odstotek, so se bali prevelike obremenitve gospodarstva in delavcev, če bi socialno zavarovanje pobiralo večje prispevke. In potem, ko zbrana sredstva ne zadoščajo, skušajo najti razliko pri »potrošniku« zavarovancu. Ali je torej neka bistvena razlika med udeležbo, naj bo enotna ali diferencirana, in tako prispevno stopnjo, da zberejo ista sredstva? Tako naletimo na nujnost delimitiranja prispevne stopnje. Optimisti smo prepričani, da je možno shajati s sredstvi, ki jih planiramo za prihodnje leto,

toda le ob dobrem sodelovanju bolnika, zdravstvene službe in socialnega zavarovanja.

Zdravstveni center naj bi na podlagi statističnih podatkov sestavil plan zdravstvenega varstva za prihodnje leto, socialno zavarovanje na tej podlagi planira potrebna sredstva, in izračuna najmanjšo možno prispevno stopnjo, ki jo sprejme skupnost zavarovancev. Zavod za socialno zavarovanje kot plačnik in zdravstveni center kot zastopnik zdravstvenih zavodov v regiji potem skleneta ustrezeni družbeni dogovor, ki je tako odsev potreb in možnosti prizadetega občaja.

dr. Košir Tone